

*Załącznik do Uchwały Nr
Rady Gminy Jeleśnia z dnia*

**Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
w Gminie Jeleśnia
na lata 2013-2017**



2013

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA.....	4
1. STRUKTURA STRATEGII	4
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII	6
II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA.....	16
1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY	16
2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	16
3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT	17
4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	18
5. SYTUACJA GOSPODARCZA.....	19
6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY	22
7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE	25
8. BEZDOMNOŚĆ	27
9. EDUKACJA	28
10. KULTURA	29
11. SPORT I REKREACJA.....	31
12. TURYSTYKA	31
13. SYTUACJA DZIECKA.....	33
14. OCHRONA ZDROWIA	38
15. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	40
16. POMOC SPOŁECZNA	41
17. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	50
18. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE.....	52
19. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO	56
20. SEKTOR POZARZĄDOWY	64
21. ANALIZA SWOT	66
22. PODSUMOWANIE DIAGNOZY	73
III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	81
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	81
2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI.....	97
3. PROGRAMY I PROJEKTY	98
IV. UWAGI KOŃCOWE	112
SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW	113

WSTĘP

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które, oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego), w zakresie polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej.

Niniejsza strategia została opracowana przy współpracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleśni i Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, kościoła, mieszkańcy gminy oraz eksperci.

Dokument ma charakter kilkuletni; został przygotowany na lata 2013-2017. Jest zgodny z założeniami odnoszącymi się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jeleśnia składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu. Obejmuje również ocenę stopnia wdrożenia strategii obowiązującej w poprzednim okresie programowania.

Część diagnostyczno-analityczna zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), a także analizie ankiet, skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy). Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

- Infrastruktura techniczna;
- Komunikacja i transport;
- Demografia;
- Gospodarka;
- Rynek pracy;
- Zasoby i warunki mieszkaniowe;
- Bezdomność;
- Edukacja;
- Kultura;
- Sport i rekreacja;
- Turystyka;
- Sytuacja dziecka;
- Ochrona zdrowia;
- Bezpieczeństwo publiczne;
- Pomoc społeczna;
- Sytuacja osób niepełnosprawnych;
- Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie;
- Działalność organizacji pozarządowych.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji wyznaczonych w dokumencie działań. Ponadto przedstawione są ramy finansowe strategii,

prognoza zmian oraz informacja na temat sposobu wdrożenia dokumentu oraz prowadzenia monitoringu jego realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu jest przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych. Część programowa zawiera także omówienie projektów zaproponowanych przez przedstawicieli instytucji gminy i organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jeleśnia.

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii



2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 182), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zmianami),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 594 ze zmianami),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149 poz. 887 ze zmianami),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 ze zmianami),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz. U. z 2012 r. poz. 1228 ze zmianami),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zmianami),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. z 2012 r. poz. 124),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 674 ze zmianami),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 ze zmianami),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zmianami),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 966),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 ze zmianami).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jeleśnia jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Dokument zawiera również kilka nadrzędnych celów Unii Europejskiej do 2020 roku:

- zwiększenie stopy zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata z obecnych 69% do co najmniej 75%,
- osiągnięcie poziomu inwestycji w działalności badawczo-rozwojowej równego 3% PKB, przede wszystkim poprzez poprawę warunków inwestowania w B+R przez sektor prywatny i opracowanie nowego wskaźnika umożliwiającego śledzenie procesów innowacji,
- ograniczenie emisji dwutlenku węgla co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r. lub, jeśli pozwolą na to warunki, o 30%,
- zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii do 20% oraz zwiększenie efektywności wykorzystania energii o 20%,
- ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10% z obecnych 15% oraz zwiększenie odsetka osób w wieku 30-34 lata posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%,
- ograniczenie liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa o 25% poprzez wydobycie z ubóstwa 20 mln osób.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich. Projekt „**Unia innowacji**” ma na celu poprawę warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, co powinno wzmocnić rolę łańcucha innowacji i zwiększyć poziom inwestycji w całej Unii. Z kolei projekt „**Młodzież w drodze**” służy poprawie wyników systemów kształcenia oraz podniesieniu atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej, a projekt „**Europejska agenda cyfrowa**” zakłada upowszechnienie szybkiego Internetu oraz umożliwienie gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpanie korzyści z jednolitego rynku cyfrowego.

Projekt „**Europa efektywnie korzystająca z zasobów**” ma na celu uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów poprzez zmniejszenie udziału emisji węgla w europejskiej gospodarce, większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, modernizację transportu i propagowanie efektywności energetycznej, natomiast projekt „**Polityka przemysłowa w erze globalizacji**” służy poprawie otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspieraniu rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych.

Celem projektu „**Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia**” jest modernizacja rynków pracy poprzez zwiększanie mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej

i lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy, a projekt „**Europejski program walki z ubóstwem**” zakłada zapewnienie spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,

- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy – ALMP,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorządy terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013)

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013) służą realizacji priorytetów polityki spójności Unii Europejskiej, integrując je z priorytetami polskimi i uwzględniając zapisy odpowiadającego na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej Krajowego Programu Reform. Dokument stanowi podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności.

Celem strategicznym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia dla Polski jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Cel ten będzie osiągany poprzez realizację następujących horyzontalnych celów szczegółowych:

1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa.
2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej.
3. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski.

4. Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług.
5. Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.
6. Wyrównywanie szans rozwojowych.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki

Najważniejszym instrumentem finansowym polityki społecznej Unii Europejskiej jest Europejski Fundusz Społeczny. Finansuje on działania państw członkowskich w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i rozwoju zasobów ludzkich w celu osiągnięcia spójności gospodarczej i społecznej oraz wysokiego poziomu zatrudnienia. Zgodnie z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (NSRO) całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce na lata 2007-2013 została ujęta w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Jego celem jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie budowy struktur administracyjnych państwa.

Problematyka integracji społecznej została ujęta w dwóch priorytetach tego Programu, tj. w realizowanym na poziomie centralnym priorytecie I „Zatrudnienie i integracja społeczna” oraz w realizowanym na poziomie regionalnym priorytecie VII „Promocja integracji społecznej”. W ramach tych priorytetów przewidziano następujące działania odnoszące się do problematyki integracji społecznej:

- 1.2. Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej,
- 1.3. Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej,
- 7.1. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji,
- 7.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej,
- 7.3. Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji.

Pośrednio dla problematyki integracji społecznej istotne jest również wyznaczone w ramach Priorytetu V – Działanie 5.4 „Rozwój potencjału trzeciego sektora”.

2.2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 jest jednym z 16 programów regionalnych służących realizacji Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007-2015, Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 (Narodowej Strategii Spójności) oraz Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020. Stanowi najistotniejszy instrument polityki regionalnej województwa, spajający większość zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz inne jednostki publiczne i prywatne w ramach funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Celem głównym Programu jest „Stymulowanie dynamicznego rozwoju, przy wzmocnieniu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu”. Uznano, że rozwój ten należy rozumieć bardzo szeroko, jako proces zachodzący na wielu komplementarnych płaszczyznach, w tym:

- gospodarczej (wzrost gospodarczy i zwiększenie zatrudnienia, rozwój technologiczny i innowacje, restrukturyzacja i dywersyfikacja działalności gospodarczej),
- społecznej (poprawa jakości życia mieszkańców, wzbogacenie tożsamości kulturowej i procesy integracyjne, rozwój usług i zasobów społecznych, wzrost mobilności zawodowej i społecznej),
- środowiskowej (zmniejszenie obciążeń i polepszenie jakości środowiska przyrodniczego, zachowanie bioróżnorodności),
- infra-technicznej (podnoszenie jakości, rozbudowa i racjonalne gospodarowanie zasobami infrastruktury technicznej).

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020 jest dokumentem, który określa cele polityki społecznej prowadzonej w regionie. W jej ramach dokonano diagnozy sytuacji społecznej w województwie śląskim, na podstawie której wyznaczono następujące obszary priorytetowe dla polityki społecznej:

- Wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji
- Rozwój ekonomii społecznej jako instrumentu aktywnej polityki społecznej
- Wspieranie działań na rzecz ochrony dzieci i młodzieży przed zjawiskami dezorganizacji społecznej

- Tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji osób niepełnosprawnych
- Przełamywanie barier w aktywizacji osób starszych
- Wspieranie działań na rzecz integracji systemu pomocy społecznej. Rozwój systemu kształcenia ustawicznego kadr służb pomocy społecznej
- Bezpieczeństwo publiczne.

Następnie sformułowano cel główny będący zarazem misją strategii („Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców województwa śląskiego”) oraz, w oparciu o wyznaczone priorytety polityki społecznej województwa śląskiego i cel główny, przyjęto następujące cele strategiczne:

1. Wzmocnienie polityki prorodzinnej
2. Wyrównywanie szans wychowawczych i edukacyjnych dzieci i młodzieży
3. Wspieranie osób starszych w pełnieniu ról społecznych
4. Wzmacnianie równych szans osób niepełnosprawnych
5. Wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień
6. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu
7. Wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Żywieckim

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Żywieckim, przyjęta w 2005 roku, jest dokumentem, dzięki któremu możliwe jest planowanie rozwoju polityki społecznej na terenie powiatu żywieckiego oraz podejmowanie działań na rzecz poprawy zaspokojenia potrzeb jego mieszkańców, w szczególności tych, których dotyczą problemy społeczne.

Strategia jest zorientowana głównie na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną na terenie powiatu oraz instytucjami wspierającymi w takich obszarach, jak: edukacja, służba zdrowia i sądownictwo.

Na podstawie zawartej w dokumencie diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej w powiecie, w tym występujących na jego terenie problemów społecznych, identyfikacji zasobów pomocy społecznej oraz analizy SWOT, wyznaczono cel główny („Wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków, poprzez usamodzielnienie rodzin w oparciu o zasadę pomocniczości”) oraz poniżej przedstawione cele operacyjne:

- zapewnienie godnych warunków życia mieszkańcom powiatu żywieckiego,
- zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem,
- Życiowe usamodzielnienie osób i rodzin poprzez przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych przy wykorzystaniu własnych zasobów oraz zasobów środowiska,
- wsparcie osoby w rodzinie, w środowisku lokalnym przy wykorzystaniu grup samopomocowych, Kościołów, organizacji pozarządowych,
- przeciwdziałanie negatywnym skutkom lub minimalizowanie wpływu tych czynników (problemów), które nie mogą być usunięte lub zmienione,
- wsparcie instytucjonalne w sytuacji, gdy osoba, jej otoczenie, rodzina, środowisko lokalne, staje przed problemami, których samodzielnie nie potrafi rozwiązać,
- integracja i współdziałanie instytucji, organizacji i osób w celu rozwiązywania problemów społecznych,
- inicjowanie, wspieranie i promowanie wszystkich programów mających na celu przeciwdziałanie, ograniczenie lub likwidację problemów społecznych,
- wspólne diagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnych,
- wspomaganie inicjatyw społecznych i inspirowanie rozwoju idei samopomocy i wolontariatu.

Strategia Rozwoju Gminy Jeleśnia do 2015 roku

Strategia Rozwoju Gminy Jeleśnia stanowi podstawę polityki rozwoju samorządu gminy do 2015 roku. Dokument zawiera raport o stanie gminy oraz, w ramach części strategicznej, określa m.in. strategiczne problemy rozwoju gminy (brak porozumienia z Żywieckim Parkiem Krajobrazowym i Gliwicką Agencją Turystyczną, nieuporządkowana gospodarka wodno-ściekowa, niski standard estetyczny zabudowy w gminie, nieodpowiedni poziom wykształcenia mieszkańców) oraz strategiczne plany rozwiązania kluczowych problemów. Wśród tych ostatnich uwzględniono następujące działania:

- poszerzenie rynku turystycznego,
- ułożenie współpracy z Gliwicką Agencją Turystyczną i Żywieckim Parkiem Krajobrazowym w celu skutecznego rozwijania turystyki w gminie,
- budowa zbiornika Sopotnia z szeroko rozwiniętą funkcją rekreacyjną,
- poprawa jakości zabudowy w gminie, w tym ładu architektoniczno-urbanistycznego w centrum Jeleśni i Korbielowie oraz zabudowy indywidualnej i letniskowej,

- opracowanie planu pn. Pakt dla Edukacji – programu powszechnej edukacji mieszkańców, nieograniczonego tylko do młodzieży, ukierunkowanego na uzupełnianie kwalifikacji w zakresie nowych wymogów rynku pracy i znajomości języków obcych,
- wprowadzenie wieloletniego planowania inwestycyjnego.

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY

Gmina Jeleśnia jest gminą wiejską, położoną w południowej części województwa śląskiego, w powiecie żywieckim. Stanowi najdalej na południe wysuniętą część województwa. Granice gminy częściowo (od strony południowej i wschodniej) pokrywają się z granicą polsko-słowacką. Gmina sąsiaduje z następującymi gminami powiatu żywieckiego: Koszarawa, Ślemień, Świnna, Radziechowy-Wieprz, Węgierska Górka, Ujsoły oraz z gminą Stryszawa należącą do powiatu suskiego w województwie małopolskim.

Siedziba władz gminy – miejscowość Jeleśnia – położona jest w odległości ok. 14 km od Żywca, ok. 30 km od Bielska-Białej, ok. 80 km od Krakowa i ok. 90 km od Katowic.

Gmina zajmuje powierzchnię 170,51 km² i składa się z następujących dziewięciu wsi: Jeleśnia, Korbielów, Krzyżowa, Krzyżówki, Mutne, Pewel Wielka, Przyborów, Sopotnia Mała i Sopotnia Wielka.

Na terenie gminy znajdują się cztery pasma górskie: Grupa Pilska, Lipowskiej i Romanki w centralnej i południowo-zachodniej części gminy, Pasma Babiej Góry na południowym wschodzie gminy, Pasma Jałowieckie na północnym wschodzie oraz Pasma Pewelskie, które ciągnie się od doliny rzeki Koszarawy w kierunku północno-wschodnim.

2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Poziom rozwoju infrastruktury technicznej w gminie Jeleśnia jest zróżnicowany. Nie ma sieci gazowej, a dalszych inwestycji wymaga w szczególności sieć kanalizacyjna. Dobrze rozwinięta jest natomiast sieć wodociągowa. Zadowolenie budzi również sieć dróg gminnych.

Dane szczegółowe na temat infrastruktury technicznej w gminie, w tym sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej i drogowej oraz gospodarki odpadami przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Infrastruktura techniczna w gminie w 2011 roku

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	40,2
liczba ludności korzystających z sieci wodociągowej	5.080

sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	25,5
liczba ludności korzystających z sieci kanalizacyjnej	1.686
sieć gazowa	
długość czynnej sieci gazowej (w m)	0
liczba budynków mieszkalnych z dostępem do sieci gazowej	0
sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie ogółem (w km)	175
w tym długość dróg gminnych (w km)	63
gospodarka odpadami	
liczba oczyszczalni ścieków	1
liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków	1.299

Dane Urzędu Gminy w Jeleśni.

W uzupełnieniu danych dotyczących infrastruktury technicznej warto dodać, że w ramach inwestycji zrealizowanych w gminie w latach 2009-2011 zbudowano kanalizację sanitarną, przebudowano rynek w Jeleśni, zbudowano hale gimnastyczne w Korbielowie i w Krzyżowej oraz boisko sportowe „Orlik” w Jeleśni.

3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Przez obszar gminy Jeleśnia przebiegają ważne szlaki komunikacji kołowej i kolejowej, do których w szczególności należy zaliczyć drogę wojewódzką nr 945 prowadzącą do drogowego przejścia granicznego Korbielów – Oravska Polhora na granicy polsko-słowackiej. Na terenie gminy znajdują się również przejścia graniczne dla ruchu pieszego, rowerowego i narciarskiego.

Przez północną część gminy przebiega jednotorowa, zelektryfikowana linia kolejowa nr 97 łącząca Żywiec ze Skawiną i Krakowem. Na tej linii funkcjonuje stacja kolejowa w Jeleśni, na której zatrzymują się pociągi pośpieszne relacji Wrocław – Zakopane i Zakopane – Wrocław. Oprócz stacji Jeleśnia na terenie gminy znajdują się dwa nieczynne przystanki osobowe (Pewel Wielka i Pewel Wielka Centrum), na których obecnie pociągi nie zatrzymują się. Ponadto gmina posiada sieć dróg powiatowych i gminnych zapewniających dobrą obsługę miejscowości na obszarze gminy.

Najlepsze połączenia komunikacyjne w gminie mają mieszkańcy miejscowości Jeleśnia i Korbielów, natomiast z trudnościami komunikacyjnymi zmagają się mieszkańcy miejscowości Pewel Wielka i Sopotnia Mała.

Usługi komunikacyjne w gminie świadczą: Polskie Koleje Państwowe, PPKS Żywiec oraz prywatni przewoźnicy utrzymujący linie autobusów kursujących do Żywca.

4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Na koniec 2011 roku gmina Jeleśnia liczyła 13.572 mieszkańców, w tym 6.811 kobiet, które stanowiły 50,2% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 80 osób na km².

Struktura wiekowa mieszkańców gminy ulegała zmianom. W latach 2009-2011 liczba dzieci i młodzieży spadała, liczba osób w wieku produkcyjnym ulegała wahaniom, a liczba osób starszych rosła. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	2.842	2.809	2.741
liczba osób w wieku produkcyjnym	8.273	8.496	8.494
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	2.270	2.287	2.337
ogółem	13.385	13.592	13.572

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Sytuacja demograficzna kształtowana jest przez takie wskaźniki, jak będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz saldo migracji, która odbywa się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane szczegółowe w tym zakresie odnoszące się do gminy przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
liczba urodzeń żywych	164	147	129
liczba zgonów	175	167	152
przyrost naturalny	-11	-20	-23

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
saldo migracji w ruchu wewnętrznym	-22	19	-1
saldo migracji w ruchu zagranicznym	8	3	4

saldo migracji ogółem	-14	22	3
-----------------------	-----	----	---

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Wpływ na spadek liczby dzieci i młodzieży w gminie miała malejąca dzietność rodzin, o czym świadczy stale spadająca liczba urodzeń żywych – ze 164 w 2009 r. do 129 w 2011 r. Przyczyniała się ona do coraz mniej korzystnego przyrostu naturalnego, który w ostatnich latach był ujemny i stale spadał (w 2009 r. -11, w 2010 r. -20, w 2011 r. -23).

Saldo migracji w latach 2009-2011 było niewielkie (-14 w 2009 r., 22 w 2010 r., 3 w 2011 r.) i nie miało znaczącego wpływu na liczbę mieszkańców gminy. Migracja mieszkańców do i z gminy odbywała się głównie w ruchu wewnętrznym.

Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy ludności gminy na najbliższe lata, należy zwrócić uwagę na systematycznie spadającą liczbę dzieci i młodzieży oraz stale zwiększającą się liczbę osób starszych. Powyższe tendencje demograficzne będą wymagały dopasowania usług społecznych do potrzeb zarówno dzieci i młodzieży, jak i seniorów. W przypadku tych pierwszych konieczne będzie dostosowanie dostępu do wychowania, edukacji, kultury, sportu i rekreacji, tym drugim trzeba będzie natomiast udzielić stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwić im korzystanie z usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

5. SYTUACJA GOSPODARCZA

Gmina Jeleśnia to obszar o dużej lesistości, obejmujący górskie tereny Beskidu Żywieckiego i Makowskiego. Są to tereny masowej turystyki i wypoczynku.

Zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego, gmina Jeleśnia została zaliczona do obszarów o wysokich walorach środowiska i dużej atrakcyjności dla rozwoju rekreacji i turystyki. Planuje się tutaj rozwój turystyki rekreacyjnej, aktywnej i specjalistycznej (w tym turystyki tranzytowej organizowanej z przejściami do Słowacji), sportów narciarskich (z koncentracją w Korbielowie) oraz wykorzystujący walory przyrodniczo-krajobrazowe Beskidów rozwój usług związanych z obsługą ruchu turystycznego i rekreacyjnego. W celu wykreowania nowego produktu turystycznego, wykorzystującego potencjał rekreacyjny i wypoczynkowy terenów gminy, w miejscowościach Korbielów, Krzyżówki i Przyborów realizowany jest obecnie projekt „Zagospodarowanie turystyczne terenu w pobliżu przejścia granicznego w Korbielowie kluczem do rozwoju infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej w Gminie Jeleśnia”. Całkowita wartość projektu

wynosi 3.516.322,48 zł, przy czym uzyskał on dofinansowanie z funduszy europejskich na poziomie 84,99%, to jest w kwocie 2.980.374,10 zł. W ramach projektu zaplanowano utworzenie 4 tras pieszo-rowerowych, w tym także służących do narciarstwa biegowego oraz adaptację pomieszczeń budynku Straży Granicznej na wypożyczalnię sprzętu sportowego i punkt obsługi ruchu turystycznego, a także remont i wyposażenie sanitariatów oraz częściowy remont parkingu. Ze środków europejskich finansowany jest również projekt „Sąsiedzkie nastroje. Działania na rzecz popularyzacji polsko-słowackiego dziedzictwa kulturowego”, mający na celu wzmocnienie i rozszerzenie bezpośrednich kontaktów gminy Jeleśnia z partnerską słowacką gminą Oravská Polhora, co jest kolejnym działaniem w kierunku realizacji planów rozwoju turystyki tranzytowej.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego zakłada racjonalne użytkowanie tych terenów poprzez promowanie form zagospodarowania terenu łączących ekstensywne i przyjazne środowisku rolnictwo, konserwację krajobrazu oraz funkcje kulturalne i wypoczynkowe obejmujące m.in. zagadnienia dostosowania kompleksów turystyczno-rekreacyjnych do standardów środowiskowych, szczególnie w masywie Pilska. Przyrodniczo cenne obszary gminy mają status biocentrów, korytarzy ekologicznych i ostoj przyrody.

Użytkowanie rolnicze ma na terenie gminy malejące znaczenie, nieużytki są systematycznie zalesiane. Dane dotyczące struktury użytków rolnych w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki w 2010 roku

powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)		3.774,08
w tym:	grunty orne (w ha)	1.933,25
	sady (w ha)	5,20
	łąki i pastwiska (w ha)	1.835,63
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)		12.562,14
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków (w ha)		414,87

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Jak wynika z Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku na terenie gminy Jeleśnia działalność rolnicza była prowadzona na obszarze ok. 3.800 ha, o ponad 40% mniej niż w 2002 roku (ok. 6700 ha). Wówczas średnia powierzchnia indywidualnego gospodarstwa w gminie wynosiła 4,7 ha. Spośród 1.434 gospodarstw rolnych, 42,2% specjalizowało się w uprawie zbóż, a 43,1% w uprawie ziemniaków. Największy odsetek stanowiły

gospodarstwa rolne zaliczane do grupy obszarowej 1-5 ha (ponad 80%). Gospodarstw dużych o powierzchni przekraczającej 50 ha w gminie nie było. Większość gruntów rolnych znajdowało się w rękach prywatnym. Na terenie gminy dobrze rozwinięte były: produkcja roślinna, hodowla krów mlecznych oraz drobiu (zwłaszcza kur).

W latach 2009-2011 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie utrzymywała się na zbliżonym poziomie. Dominującymi branżami były: przetwórstwo przemysłowe, budownictwo, transport i gospodarka magazynowa oraz działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi. Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych w gminie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 6. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
liczba podmiotów w sektorze publicznym	41	41	41
liczba podmiotów w sektorze prywatnym	1.130	1.152	1.116
liczba podmiotów ogółem	1.171	1.193	1.157

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Wyróżnikiem gospodarczym gminy Jeleśnia są nowoczesne zakłady przetwórstwa spożywczego, których produkty cieszą się dobrą marką tak w gminie, jak i w kraju (Żywiec Zdrój SA, Zakłady Mięsne WOLAS). Na terenie gminy szeroko zakrojoną działalność prowadzą również firmy z branży budowlanej, w tym zajmujące się produkcją domów z drewna (Dreval). Do największych przedsiębiorstw przetwórstwa przemysłowego należy zakład Delphi A.S.P (Delphi Automotive System Poland).

Bardzo prężnie działają podmioty zajmujące się zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, związanym z obsługą ruchu turystycznego: Spółdzielnia Turystyczno-Handlowa „Pilsko”, do której należy historyczna Stara Karczma w Jeleśni, Restauracja Włoska oraz oddane do użytku w 2008 roku Centrum Konferencyjno-Wypoczynkowe „Vesta” w Jeleśni wraz z Centrum Spa&Wellness, jak również sieć 15-tu sklepów spożywczo-przemysłowych, w tym Dom Handlowy „Gazda” w Jeleśni, a także piekarnia „Galicja”. Z większych podmiotów zajmujących się obsługą turystów można wymienić również Centrum Szkoleń i Wypoczynku „Fero” w Korbielowie czy Ośrodek Wczasowo-Turystyczny „Jontek” na Pilsku. Ogółem na terenie gminy jest ponad 100 ośrodków wypoczynkowych prowadzonych przez różne podmioty, istnieją tu także ośrodki narciarskie, domy wczasowe i pensjonaty.

Tabela 7. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) na koniec 2011 roku

sekcja	liczba podmiotów
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	70
przetwórstwo przemysłowe	259
budownictwo	144
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	256
transport i gospodarka magazynowa	89
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	82
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	26
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	30
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	11
edukacja	42
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	23
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	30
inne sekcje	95

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Gmina Jeleśnia, pragnąc mieć wpływ na rozwój i promocje gminy, bierze udział w pracach i działaniach związków ponadgminnych, m.in. uczestniczy w Związku Międzygminnym ds. Ekologii z siedzibą w Żywcu, w Lokalnej Grupie Działania „Żywiecki Raj” oraz wchodzi w skład Euroregionu Beskidy.

6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu liczba osób bezrobotnych w gminie Jeleśnia w latach 2009-2011 rosła z roku na rok (z 524 w 2009 r. do 684 w 2011 r.), przy czym zwiększał się również procentowy udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (z 6,2% w 2009 r. do 8% w 2011 r.). Wśród pozostających bez pracy procentowy udział kobiet oscylował wokół 50% (51,1% w 2009 r., 49,6% w 2010 r., 51,9% w 2011 r.). Dane szczegółowe na temat osób pozostających bez pracy w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na koniec lat 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
liczba bezrobotnych w gminie	524	665	684
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	6,2%	7,8%	8%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	268	330	355
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	51,1%	49,6%	51,9%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu.

W uzupełnieniu powyższych danych warto dodać, iż na koniec 2011 roku w gronie osób bezrobotnych w gminie było 29 osób samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia (w tym 24 kobiety), 54 kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka, oraz 26 osób niepełnosprawnych (w tym 15 kobiet).

O sytuacji na lokalnym rynku pracy mówią również przedstawione w kolejnej tabeli dane na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2009-2011 w powiecie żywieckim, w województwie śląskim i w kraju.

Tabela 9. Stopa bezrobocia w powiecie, w województwie i w kraju na koniec lat 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
stopa bezrobocia w powiecie żywieckim	12,3%	14,1%	13,9%
stopa bezrobocia w województwie śląskim	9,4%	10%	10,2%
stopa bezrobocia w kraju	12,1%	12,4%	12,5%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2009-2011 powiat żywiecki charakteryzował się wyższą, w stosunku do województwa śląskiego i kraju, stopą bezrobocia. W 2011 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, w powiecie odnotowano jej nieznaczny spadek, odwrotnie niż w województwie i w kraju.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy i wykształcenia. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2011 roku przedstawia poniższa tabela.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2011 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Bezrobotni w gminie na koniec 2011 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

		liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)			liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
		ogółem	kobiet				ogółem	kobiet	
wiek	18-24 lata	180	98	54,4	staż pracy	bez stażu	126	72	57,1
	25-34 lata	168	111	66,1		do 1 roku	102	49	48
	35-44 lata	135	74	54,8		1-5 lat	143	81	56,6
	45-54 lata	126	51	40,5		5-10 lat	98	53	54,1
	55-59 lat	54	21	38,9		10-20 lat	110	59	53,6
	60-64 lata	21	–	–		20-30 lat	80	32	40
czas pozostawania bez pracy	do 1 miesiąca	46	20	43,5	wykształcenie	30 lat i więcej	25	9	36
	1-3 miesiące	101	48	47,5		wyższe	57	43	75,4
	3-6 miesięcy	135	86	63,7		policealne i śr. zawodowe	138	93	67,4
	6-12 miesięcy	133	59	44,4		średnie ogólnokształcące	51	39	76,5
	12-24 miesiące	127	64	50,4		zasadnicze zawodowe	255	101	39,6
	pow. 24 miesięcy	142	78	54,9		gimnazjalne i niższe	183	79	43,2

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu.

Na koniec 2011 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby młode w wieku 18-34 lata, często bez doświadczenia zawodowego (łącznie 348 osób), osoby długotrwale bezrobotne, powyżej 12 miesięcy (w sumie 269 osób), osoby ze stażem pracy od roku do 5 lat (143 osoby) oraz bez stażu pracy (126 osób), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (255 osób) oraz gimnazjalnym i niższym (183 osoby).

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób w wieku 25-34 lata (66,1%), osób pozostających bez pracy powyżej 3-6 miesięcy (63,7%), osób bez stażu pracy (57,1%) oraz osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (76,5%).

Z powyższych danych wynika, że programami aktywizującymi osoby bezrobotne z gminy należy objąć przede wszystkim osoby bez stażu pracy lub z krótkim stażem pracy, którym powinno się zapewnić możliwość poszerzenia doświadczenia zawodowego lub podjęcia pierwszej pracy. Nie należy również zapominać o osobach mających za sobą kilkanaście lat pracy, którym powinno się zapewnić możliwość przekwalifikowania, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy.

Ze względu na to, że problem bezrobocia w gminie w największym stopniu osiągał osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym, warto nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób pozostających na rynku pracy bez zatrudnienia, szczególny nacisk należy położyć na doksztalcanie oraz podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie określają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych.

Z uwagi na wiejski charakter gminy Jeleśnia, większość budynków mieszkalnych znajdujących się na jej terenie to obiekty wolnostojące i jednorodzinne. W latach 2009-2011 ich liczba utrzymywała się na zbliżonym poziomie (4.344 w 2009 r., 4.309 w 2010 r., 4.340 w 2011 r.). Z kolei w 2010 roku wzrosła, w porównaniu z rokiem poprzednim, liczba mieszkań w gminie (o 41), a tym samym liczba izb (z 18.114 w 2009 r. do 18.343 w 2010 r.), powierzchnia użytkowa mieszkań (z 378.877 m² w 2009 r. do 384.301 m² w 2010 r.) oraz przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (z 83,3 m² w 2009 r. do 83,8 m² w 2010 r.). Nie uległa natomiast zmianie przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (28,3 m² w 2009 i w 2010 r.). Blisko 100% mieszkań było podłączonych do sieci wodociągowej, ponad 80% było wyposażonych w łazienkę, a ponad 65% posiadało centralne ogrzewanie. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
liczba budynków mieszkalnych w gminie	4.344	4.309	4.340
liczba mieszkań w gminie	4.546	4.587	brak danych
liczba izb w mieszkaniach w gminie	18.114	18.343	
powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie (w m ²)	378.877	384.301	
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w gminie (w m ²)	83,3	83,8	
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w gminie na 1 osobę (w m ²)	28,3	28,3	
mieszkania wyposażone w wodociąg	4.142	4.183	
mieszkania wyposażone w łazienkę	3.433	3.475	
mieszkania wyposażone w centralne ogrzewanie	2.771	2.813	

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2009-2011 liczba mieszkań będących w zasobach gminy Jeleśnia była na zbliżonym poziomie (11 w 2009 r., 12 w 2010 i 2011 r.). W 2010 roku nieznacznie (o dwie) zwiększyła się liczba izb (z 33 w 2009 r. do 35). Ogólna powierzchnia użytkowa mieszkań wzrosła w związku z tym o 24 m² (z 677 w 2009 do 701 w 2010). Nie uległa natomiast zmianie przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (55 m²) i przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 osobę (15 m²). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Zasoby mieszkaniowe gminy w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
liczba mieszkań	11	12	12
liczba izb	33	35	35
powierzchnia użytkowa mieszkań (w m ²)	677	701	701
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	55	55	55
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (w m ²)	15	15	15
liczba nowych mieszkań oddanych do użytkowania	0	1	0
liczba nowych izb oddanych do użytkowania	0	1	0

Dane Urzędu Gminy w Jeleśni.

W 2011 roku liczba nowych mieszkań oddanych do użytkowania w gminie była wyższa niż w latach poprzednich – 44 w stosunku do 40 w 2009 roku i 42 w 2010 roku. Wśród nich nie było mieszkań komunalnych. Jeśli chodzi o budownictwo niemieszkalne, w analizowanym okresie oddano do użytkowania w sumie 7 budynków; najwięcej (4) w 2011 roku. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Nowo oddane mieszkania i budynki niemieszkalne w gminie w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
liczba nowych mieszkań oddanych do użytkowania	40	42	44
liczba nowych mieszkań komunalnych oddanych do użytkowania	0	1	0
liczba nowych izb oddanych do użytkowania	212	231	240
liczba nowych izb oddanych do użytkowania w mieszkaniach komunalnych	0	1	0
powierzchnia użytkowa oddanych mieszkań (w m ²)	5.199	5.448	6.032
powierzchnia użytkowa oddanych mieszkań komunalnych (w m ²)	0	34	0
liczba nowych budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania	1	2	4
powierzchnia użytkowa budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania (w m ²)	45	76	245

Dane Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędu Gminy w Jeleśni.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. W latach 2009-2011 w gminie Jeleśnia, w związku z brakiem osób ubiegających się o dodatki mieszkaniowe, pomocy w tej postaci nie przyznawano.

8. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązek opieki następczej.

Do głównych przyczyn bezdomności o charakterze społecznym i patologicznym należą: likwidacja państwowych zakładów pracy, a wraz z nimi hoteli robotniczych, brak miejsc w szpitalach, zakładach opiekuńczych, domach pomocy społecznej, brak opieki nad wychowankami domów dziecka kończącymi 18 lat, brak ośrodków dla nosicieli wirusa HIV, zaległości w opłatach czynszowych prowadzące do eksmisji, a także alkoholizm, przestępczość, odrzucenie lub brak opieki ze strony najbliższych, rozwód lub trwały rozpad innych więzi formalnych lub nieformalnych, prostytutka kobiet, przemoc w rodzinie oraz świadomy wybór innego sposobu życia i odrzucenie powszechnie uznawanego systemu wartości.

Osobami bezdomnymi, obok tych, którzy są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

Bezdomność w gminie Jeleśnia jest jedynie zjawiskiem, nie urasta do rangi problemu społecznego. Przez większą część roku ma charakter jednostkowy. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z gminy świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni. W latach 2009-2011 liczba osób objętych wsparciem z powodu bezdomności była następująca: w 2009 roku 4 osoby, w 2010 roku 7 osób, a w 2011 roku 10 osób. W omawianym okresie nie było na terenie gminy osób objętych indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności.

W gminie nie istnieją noclegownie, schroniska i domy dla bezdomnych. Osoby bezdomne z terenu gminy korzystają ze wsparcia instytucji spoza gminy, do których należą: Schronisko „Dom Nadziei” w Lędzinach, Schronisko dla bezdomnych w Dąbrowie Górniczej

– Ząbkowicach oraz Centrum Pomocy Rodzinie i Interwencji Kryzysowej w Marianne Rędzińskiej.

9. EDUKACJA

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego. Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

W roku szkolnym 2011/2012 w gminie Jeleśnia funkcjonowało: siedem przedszkoli samorządowych, w których opieką objętych było 348 dzieci, dziesięć szkół podstawowych w Jeleśni, Korbielowie, Krzyżowej, Mutnem, Pewli Wielkiej, Przyborowie, Sopotni Małej i Sopotni Wielkiej, do których uczęszczało ogółem 813 uczniów, a także osiem szkół gimnazjalnych mieszczących się w Jeleśni, Korbielowie, Krzyżowej, Pewli Wielkiej, Sopotni Małej i Sopotni Wielkiej, w których naukę pobierało 463 uczniów. Wszystkie szkoły podstawowe i gimnazja, z wyjątkiem Szkoły Podstawowej nr 1 w Pewli Wielkiej i Szkoły Podstawowej w Mutnem, funkcjonowały w ramach Zespołów Szkół. Dane szczegółowe na temat ww. placówek, a także liczby dzieci i uczniów do nich uczęszczających oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2011/2012

nazwa i adres placówki	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
Przedszkole nr 1 w Jeleśni, ul. Plebańska 1, 34-340 Jeleśnia	348	29
Przedszkole nr 2 w Jeleśni, ul. Żywiecka 2, 34-340 Jeleśnia		
Przedszkole w Korbielowie, Korbielów, ul. Beskidzka 40, 34-335 Krzyżowa		
Przedszkole w Krzyżowej, ul. Jana Pawła II 228, 34-335 Krzyżowa		
Przedszkole w Przyborowie, Przyborów 231, 34-340 Jeleśnia		
Przedszkole w Sopotni Małej, Sopotnia Mała 201, 34-340 Jeleśnia		

Przedszkole w Sopotni Wielkiej, Sopotnia Wielka 397, 34-340 Jeleśnia		
Szkoła Podstawowa nr 1 w Jeleśni w ramach Zespołu Szkół nr 1, ul. Rynek 11, 34-340 Jeleśnia	813	122
Szkoła Podstawowa nr 2 im. Hugona Zapałowicza w Jeleśni w ramach Zespołu Szkół nr 2, ul. Żywiecka 17, 34-340 Jeleśnia		
Szkoła Podstawowa w Krzyżowej w ramach Zespołu Szkół nr 3, ul. Szkolna 13, 34-335 Krzyżowa		
Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Sopotni Wielkiej w ramach Zespołu Szkół nr 4, Sopotnia Wielka 298, 34-340 Jeleśnia		
Szkoła Podstawowa w Korbielowie w ramach Zespołu Szkół nr 5, Korbielów, ul. Beskidzka 40, 34-335 Krzyżowa		
Szkoła Podstawowa nr 6 w Sopotni Małej w ramach Zespołu Szkół nr 6, Sopotnia Mała 201, 34-340 Jeleśnia		
Szkoła Podstawowa w Przyborowie w ramach Zespołu Szkół nr 7, Przyborów 187, 34-340 Jeleśnia		
Szkoła Podstawowa nr 2 w Pewli Wielkiej w ramach Zespołu Szkół nr 8, Pewel Wielka 100, 34-340 Jeleśnia		
Szkoła Podstawowa nr 1 w Pewli Wielkiej, Pewel Wielka 355, 34-340 Jeleśnia		
Szkoła Podstawowa w Mutnem, Mutne 59, 34-340 Jeleśnia		
Gimnazjum nr 1 w Jeleśni w ramach Zespołu Szkół nr 1, ul. Rynek 11, 34-340 Jeleśnia	463	65
Gimnazjum nr 2 w Jeleśni w ramach Zespołu Szkół nr 2, ul. Żywiecka 17, 34-340 Jeleśnia		
Gimnazjum nr 3 w Krzyżowej w ramach Zespołu Szkół nr 3, ul. Szkolna 13, 34-335 Krzyżowa		
Gimnazjum nr 4 w Sopotni Wielkiej w ramach Zespołu Szkół nr 4, Sopotnia Wielka 298, 34-340 Jeleśnia		
Gimnazjum nr 5 w Korbielowie w ramach Zespołu Szkół nr 5, Korbielów, ul. Beskidzka 40, 34-335 Krzyżowa		
Gimnazjum nr 6 w Sopotni Małej w ramach Zespołu Szkół nr 6, Sopotnia Mała 201, 34-340 Jeleśnia		
Gimnazjum nr 7 w Przyborowie w ramach Zespołu Szkół nr 7, Przyborów 187, 34-340 Jeleśnia		
Gimnazjum nr 8 w Pewli Wielkiej w ramach Zespołu Szkół nr 8, Pewel Wielka 100, 34-340 Jeleśnia		

Dane Urzędu Gminy w Jeleśni.

10. KULTURA

Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Główną instytucją kultury w gminie jest Gminny Ośrodek Kultury z siedzibą w Jeleśni. Celami jego działania są: wspieranie i rozwijanie amatorskiego ruchu kulturalnego, propagowanie kultury fizycznej i rekreacji jako niezbędnego elementu społecznej integracji, edukacja kulturalna dzieci, młodzieży i osób dorosłych, motywowanie

do uczestnictwa w życiu kulturalnym gminy oraz kształtowanie postaw i zachowań społecznie akceptowanych.

Ośrodek zatrudnia 4 pracowników, którzy prowadzą koła zainteresowań, rozwijające amatorską twórczość zespołową i indywidualną w różnych dziedzinach. Na terenie GOK-u oraz znajdujących się w innych miejscowościach gminy strażnic OSP i kościołów organizowane są imprezy okolicznościowe i plenerowe. Ponadto imprezy okolicznościowe odbywają się w halach sportowych w Jeleśni, Korbielowie i Krzyżowej.

Do najważniejszych kulturalno-oświatowych imprez okolicznościowych gminy należą: Wiosenny Redyk w Korbielowie, Gody Jeleśniańskie, Dni Jeleśni, Jarmark Jeleśniański, Huculska Majówka, Hołdymas Gazdowski, Konkurs Zdobnictwa Bibułkowego, Konkurs na Najpiękniejszą Palmę Wielkanocną, Ostatki z Romanką, Kolędowanie w Sopotni Małej, Konkurs piosenki „Rozśpiewane dzieci”.

Instytucjami, które prowadzą w gminie działalność kulturalną, są także: Gminna Biblioteka Publiczna w Jeleśni z siedmioma filiami w Korbielowie, Krzyżowej, Mutnem, Peweli Wielkiej, Przyborowie, Sopotni Małej i Sopotni Wielkiej oraz Gminne Centrum Kształcenia (w ramach Gminnego Centrum Informacji). Biblioteka wraz z filiami zatrudnia 11 pracowników, a z jej oferty korzysta 1.464 czytelników. Gminne Centrum Kształcenia GCI jest wyposażone w nowoczesny sprzęt komputerowy z dostępem do Internetu oraz w biblioteczkę multimedialną. Jednostka stwarza odpowiednie warunki do pracy i nauki, a także udostępnia mieszkańcom gminy nieodpłatnie platformę e-edukacyjną, stworzoną w ramach projektu „Wioska internetowa – Kształcenie na odległość na terenach wiejskich”. Każda osoba zainteresowana zdobywaniem i uzupełnianiem swojej wiedzy ma możliwość podnoszenia kwalifikacji, uczestnicząc w szerokiej ofercie kursów informatycznych i szkoleń językowych.

Dane szczegółowe na temat funkcjonujących w gminie placówek kulturalnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Placówki kulturalne w gminie w 2011 roku

nazwa placówki	adres placówki
Gminny Ośrodek Kultury w Jeleśni	Jeleśnia, ul. Plebańska 1, 34-340 Jeleśnia
Gminna Biblioteka Publiczna w Jeleśni	Jeleśnia, ul. Plebańska 1, 34-340 Jeleśnia
Gminne Centrum Kształcenia Gminnego Centrum Informacji w Jeleśni	Jeleśnia, ul. Plebańska 1, 34-340 Jeleśnia

Dane Urzędu Gminy w Jeleśni.

11. SPORT I REKREACJA

Propagowany w dzisiejszych czasach zdrowy styl życia obejmuje m.in. właściwe odżywianie, aktywny wypoczynek oraz uprawianie różnorodnych dyscyplin sportowych. Sport wpływa bowiem nie tylko na kondycję zdrowotną człowieka, ale również jego cechy charakteru, postawę, relacje z innymi ludźmi, umiejętność współpracy i asertywność.

Na terenie gminy Jeleśnia organizowane są cykliczne zajęcia sportowo-rekreacyjne oraz turnieje, tj. Turniej Wsi, Mistrzostwa w Biegu Górskim, Puchar Pilska w Slalomie Gigancie, Puchar Korbielowa oraz Puchar Wójta w Slalomie Gigancie, Amatorski Puchar Pilska w Narciarstwie Alpejskim, Halowy Turniej Piłki Nożnej oraz turnieje piłki siatkowej i tenisa stołowego.

Upowszechnianiu kultury fizycznej, sportu i rekreacji w gminie służą istniejące na jej terenie obiekty rekreacyjno-sportowe. Należą do nich przede wszystkim hale sportowe w Jeleśni, Korbielowie i Krzyżowej oraz boisko sportowe „Orlik” w Jeleśni. Położenie geograficzne gminy powoduje, że istnieją tutaj doskonałe warunki do uprawiania sportów zimowych, w szczególności narciarstwa. Narciarskim centrum gminy jest Korbielów i północno-wschodnie stoki Pilska. W okolicy Korbielowa znajduje się kilka ośrodków narciarskich wyposażonych w oświetlane i sztucznie naśnieżane trasy narciarskie o różnej skali trudności. Największy w gminie Ośrodek Narciarski „Pilsko” posiada 16 km nartostrad i wyposażony jest w 11 wyciągów narciarskich. Wytyczono również stałe trasy biegowe dla narciarzy. Na terenie gminy są też dobre warunki do turystyki konnej i rowerowej. Znajdują się tu stadniny koni i ośrodki jeździeckie. Corocznie organizowany jest konny Rajd Górski. Dla rowerzystów wytyczono 12 tras o różnym stopniu trudności, przebiegających przez atrakcyjne krajoznawczo tereny gminy.

12. TURYSTYKA

Gmina Jeleśnia, obejmująca tereny Beskidu Żywieckiego i częściowo Beskidu Makowskiego, jest bardzo atrakcyjna turystycznie. Na jej obszarze występują cztery pasma górskie. Na południowym wschodzie gminy znajduje się Pasma Babiej Góry biorące swój początek od Przełęczy Glinne (809 m n.p.m.), na północnym wschodzie Pasma Jałowieckie, a od doliny rzeki Koszarawy ciągnie się Pasma Pewelskie. Natomiast centralna i południowo-zachodnia część gminy obejmuje grupę Pilska (1.557 m n.p.m.), Lipowskiej Góry (1.324 m

n.p.m.) i Romanki (1.366 m n.p.m.). W obrębie szczytów Pilska, Rysianki i Romanki ustanowiono rezerваты. Ponad połowę obszaru gminy zajmują lasy.

Na tym terenie, włączonym w obszar Żywieckiego Parku Krajobrazowego, ochroną prawną objęte są naturalne ekosystemy. Część tego terenu włączona jest do sieci ekologicznej Natura 2000. Na obszarze gminy znajduje się wiele pomników przyrody, zarówno ożywionej, jak i nieożywionej. Należą do nich m.in. dwunastometrowy wodospad w Sopotni Wielkiej oraz naturalne jaskinie w Sopotni Wielkiej i na Czarnym Groniu.

W gminie Jeleśnia, położonej na obszarze historycznego pogranicza Śląska i Małopolski, jest również wiele obiektów zabytkowych, które objęte są ochroną prawną poprzez wpisanie do rejestru i ewidencji zabytków. Wśród nich dominuje tradycyjna zabudowa drewniana, spośród której szczególnie wyróżnia się budynek Starej Karczmy w Jeleśni, zbudowany w XVIII wieku jako zajazd na tzw. szlaku miedziowym wiodącym na Słowację.

Na terenie gminy nie brak również zabytków sakralnych. Należą do nich: kościół pw. św. Wojciecha w Jeleśni (który powstał na przełomie XVII i XVIII wieku w miejscu dawniejszej świątyni), kaplica w Korbielowie z drewnianych bali wiązanych na zrąb, murowane kaplice w Jeleśni Dolnej, Krzyżowej i Sopotni Małej, a także figury przydrożne w Jeleśni pochodzące z początków XVIII wieku. Zabytkowy charakter mają także schrony bojowe – pozostałości polskich fortyfikacji, wybudowanych przed rozpoczęciem II wojny światowej w rejonie Krzyżowej i Przyborowa.

Baza noclegowa w gminie Jeleśnia jest dobrze rozwinięta. Znajduje się tutaj ponad 100 ośrodków wypoczynkowych i turystycznych, wśród nich m.in. Schronisko PTTK na Hali Mizowej, Ośrodek Wczasowo-Turystyczny „Jontek”, Centrum Szkoleń i Wypoczynku „Fero Active” w Korbielowie, Centrum Konferencyjno-Wypoczynkowe „Vesta” w Jeleśni, domy wczasowe, pensjonaty, kwatery prywatne i ośrodki agroturystyczne.

Realizowane obecnie projekty „Zagospodarowanie turystyczne terenu w pobliżu przejścia granicznego w Korbielowie kluczem do rozwoju infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej w Gminie Jeleśnia” oraz „Sąsiedzkie nastroje. Działania na rzecz popularyzacji polsko-słowackiego dziedzictwa kulturowego”, finansowane z funduszy Unii Europejskiej, służą wykreowaniu nowych produktów turystycznych gminy Jeleśnia. Działania te są zgodne z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego, który przeznaczają teren gminy na cele turystyki rekreacyjnej, aktywnej i specjalistycznej. W założeniach przewidziano m.in. wykorzystanie pogranicznego położenia gminy do rozwoju turystyki tranzytowej, organizowanej z przejściami do Słowacji.

13. SYTUACJA DZIECKA

Dziecko wymaga szczególnej opieki i troski. Działalność na jego rzecz powinna polegać przede wszystkim na ochronie jego praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz na asekurowaniu go w obliczu zagrożeń.

Analiza sytuacji dziecka w gminie Jeleśnia została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych. Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych. W sumie do analizy przedłożono 10 ankiet – wypełnionych przez pedagogów szkolnych lub, w przypadku ich braku, dyrektorów – z następujących placówek oświatowo-wychowawczych:

- Zespół Szkół nr 1 w Jeleśni (liczba uczniów: 237),
- Zespół Szkół nr 2 w Jeleśni (liczba uczniów: 210),
- Zespół Szkół nr 3 w Krzyżowej (liczba uczniów: 138),
- Zespół Szkół nr 4 w Sopotni Wielkiej (liczba uczniów: 168),
- Zespół Szkół nr 5 w Korbielowie (liczba uczniów: 100),
- Zespół Szkół nr 6 w Sopotni Małej (liczba uczniów: 102),
- Zespół Szkół nr 7 w Przyborowie (liczba uczniów: 161),
- Zespół Szkół nr 8 w Pewli Wielkiej (liczba uczniów: 78),
- Szkoła Podstawowa nr 1 w Pewli Wielkiej (liczba uczniów: 50),
- Szkoła Podstawowa w Mutnem (liczba uczniów: 38).

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, że wszystkie 10 placówek zatrudnia pedagoga, 6 placówek (ZS nr 1, nr 2, nr 4, nr 7, nr 8, SP nr 1 w Pewli Wielkiej) zapewnia opiekę pielęgniarki, a 1 placówka oferuje wsparcie logopedy (ZS nr 1). W żadnej placówce nie był zatrudniony psycholog ani doradca zawodowy.

Wszystkie placówki prowadzą na swoim terenie dożywianie uczniów, przy czym tylko 3 nie zgłaszają konieczności objęcia nim większej liczby uczniów. Od 1 października 2012 roku podwyższone są kryteria dochodowe w pomocy społecznej, co powinno wpłynąć na zwiększenie liczby dzieci kwalifikujących się do udzielenia tej formy pomocy.

Możliwość korzystania z sali gimnastycznej i Internetu dają wszystkie placówki. Przedstawiciele Zespołów Szkół w Pewli Wielkiej, Przyborowie oraz w Sopotni Wielkiej zauważyli trudności z dojazdem uczniów na zajęcia, które wynikają ze znacznych odległości między szkołą a miejscami zamieszkania zlokalizowanymi na wzniesieniach terenu, które podczas zimy są często odcięte od świata z powodu zasypania dróg. Tylko w jednej z placówek funkcjonują klasy integracyjne (Zespół Szkół nr 8 w Pewli Wielkiej).

Wszystkie szkoły oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać zróżnicowanych tematycznie kół zainteresowań, m.in. przedmiotowych, sportowych, turystycznych, artystycznych, z języków obcych. Wszystkie placówki prowadzą zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich organizowane są zajęcia wyrównawcze (wszystkie szkoły), korekcyjno-kompensacyjne (8 placówek) oraz rewalidacyjne, logopedyczne i socjoterapeutyczne.

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Ankietowani identyfikowali problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, na dwa sposoby, tj. odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych obejmujący 14 zmiennych.

Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, badani wskazywali głównie na problemy finansowe powodowane bezrobociem. W wielu przypadkach trudna sytuacja materialna wiąże się również z występującymi w domu dysfunkcjami, takimi, jak nadużywanie alkoholu przez rodziców, niewydolność wychowawcza, brak odpowiedniego zainteresowania dzieckiem. Ankietowani zauważyli, że konsekwencją tych problemów jest pozostawienie dziecka samemu sobie – bez opieki i z ograniczonymi szansami na dostęp do alternatywnych form spędzania wolnego czasu, co sprzyja szerzeniu się zachowań destruktywnych.

Wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych, respondenci stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów społecznych zawiera poniższa tabela.

Tabela 17. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy

cechy patologii społecznej	obecność poszczególnych cech	
	występuje (liczba ujawnionych przypadków)	nie występuje
sięganie po alkohol	6 (15)	5
sięganie po narkotyki	0	8
palenie papierosów	5 (20)	3
ucieczki z domu	0	8
kradzieże	0	9
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	2	7
autoagresja	0	9
przestępczość ujawniona	0	8
niszczenie mienia szkolnego	2 (6)	6
udział w grupach negatywnych	0	9
problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego	4 (8)	4
przemoc w rodzinie	2 (9)	5
zaniedbanie przez dom	1	8
wykorzystywanie seksualne	0	9

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Do problemów najczęściej występujących w szkole i w domu rodzinnym dzieci i młodzieży ankietowani zaliczyli: sięganie przez uczniów bądź ich rodziców po alkohol i papierosy oraz problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego.

Według stanu na koniec 2011 roku pod nadzorem kuratora było 9 osób nieletnich, a ponadto 1 osoba została umieszczona w placówce resocjalizacyjnej i 1 w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym. Postępowaniem opiekuńczym z orzeczoną nadzorem kuratora objęto łącznie 37 osób małoletnich w ramach 12 spraw prowadzonych przez Wydział Rodzinny Sądu Rejonowego w Żywcu. Umieszczenie w placówce opiekuńczej sąd orzekł wobec 2 małoletnich, a w rodzinach zastępczych wobec 15 małoletnich.

Według danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2009-2011 przebywało 2 dzieci z gminy Jeleśnia, natomiast w rodzinach zastępczych umieszczono w sumie 11 dzieci (8 w 2009 r., 2 w 2010 i 1 w 2011 r.). Łączna liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych wynosiła 12 dzieci w 2009 roku, 13 w 2010 roku i 10 w 2011 roku. Jednocześnie w analizowanym okresie usamodzielniało się 36 dzieci z gminy (13 w 2009 roku, 11 w 2010 r., 12 w 2011 r.).

Obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców

Ankietowani identyfikowali również obszary, w jakich należałoby przeprowadzić badania wśród dzieci, młodzieży i rodziców. Najczęściej podkreślali potrzebę wnikliwego przyglądania się środowisku ucznia, a zwłaszcza jego sytuacji rodzinnej – monitorowania zasobów finansowych, sposobu wypełniania przez rodziców funkcji opiekuńczo-wychowawczej, możliwości rozwijania przez dzieci i młodzież umiejętności i zainteresowań. W tym kontekście zwracali uwagę na konieczność pobudzania aktywności dzieci i rodziców oraz współpracy podmiotów publicznych i prywatnych w celu wspierania rozwoju uczniów.

Działania profilaktyczne podejmowane w szkołach

W placówkach oświatowo-wychowawczych podejmowane są różnorodne działania wychowawcze i profilaktyczne. Wśród nich realizowane są programy i kampanie profilaktyczne, prowadzone są prelekcje dla rodziców, indywidualne rozmowy, organizowane są pogadanki z pielęgniarką, ze specjalistami ds. uzależnień oraz zdrowia psychicznego i fizycznego, wywiadówki profilaktyczne.

Badania i działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia

Określając działania profilaktyczne i naprawcze, które należałoby przeprowadzić w szkołach, badani wskazywali głównie na potrzebę zacieśnienia współpracy pomiędzy szkołą a domem rodzinnym ucznia, zintensyfikowania prowadzonej działalności profilaktycznej oraz podejmowania interwencji w środowiskach, w których stosowana jest przemoc. Ankietowani wskazali również na potrzebę przeciwdziałania agresji wśród dzieci.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

W opinii przedstawicieli ankietowanych placówek, współpraca nauczycieli z rodzicami jest zadowalająca. W jej ramach odbywają się zebrania, prowadzone są rozmowy i konsultacje z dyrektorem, pedagogiem i wychowawcą, utrzymywany jest indywidualny i telefoniczny kontakt z rodzicami. Współpraca ta dotyczy także udziału rodziców w imprezach i uroczystościach szkolnych, pozyskiwaniu sponsorów oraz w projektach edukacyjnych.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

Przedstawiciele wszystkich badanych placówek stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca. Do podmiotów, z którymi szkoły utrzymywały kontakt zaliczyli: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Gminną Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Gminny Ośrodek Kultury, PTTK, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Gminną Bibliotekę Publiczną, organizacje pozarządowe, nadleśnictwo, policję, straż pożarną, dom dziecka oraz parafię.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Wskazując najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, pedagodzy zwrócili uwagę na konieczność zapewnienia im szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego. Postulat ten dotyczył głównie tworzenia ciekawych zajęć pozaszkolnych, atrakcyjnych form rozwijania zainteresowań oraz nowych miejsc spotkań dla dzieci i młodzieży (jak np. świetlice środowiskowe czy basen). W tym kontekście ankietowani podkreślali również potrzebę sprawowania większej kontroli nad formami spędzania czasu przez osoby nieletnie.

Wśród innych potrzeb dzieci i młodzieży ankietowani wskazali na konieczność dalszego wspierania uczniów pochodzących z rodzin dotkniętych problemami społecznymi, w tym ubóstwem, oraz rozszerzenia działalności profilaktycznej w obszarze uzależnień.

Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w gminie, pedagodzy wskazywali przede wszystkim na możliwość zagospodarowania czasu wolnego, m.in. poprzez organizację dodatkowych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych. Podkreślali również korzyści płynące z prowadzenia zajęć profilaktycznych i pedagogizacji rodziców, a także możliwość podejmowania współpracy z instytucjami i organizacjami wspierającymi rodzinę, dziecko i młodzież.

14. OCHRONA ZDROWIA

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

W gminie Jeleśnia funkcjonuje pięć podstawowych zakładów opieki zdrowotnej, w tym trzy niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, prowadzonych jest pięć prywatnych praktyk lekarskich oraz działają dwie apteki. Dane szczegółowe na temat funkcjonujących w gminie niepublicznych zespołów opieki zdrowotnej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej w gminie w 2011 roku

nazwa placówki	adres
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ALFA MED”	34-340 Jeleśnia, ul. Żywiecka 11 A
Praktyka Grupowa Lekarzy Podstawowej Opieki Zdrowotnej s.c.	34-340 Jeleśnia, ul. Plebańska 5
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej przy Delphi A.S.P. – Przychodnia Zakładowa	34-340 Jeleśnia, ul. Suska 156

Dane Urzędu Gminy w Jeleśni.

Dla poznania sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy ważna jest analiza danych będących w posiadaniu zakładów opieki zdrowotnej i indywidualnych praktyk lekarskich działających na jej terenie. W poniższych tabelach przedstawiono dane za 2011 rok uzyskane z Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „ALFA MED” oraz Praktyki Grupowej Lekarzy Podstawowej Opieki Zdrowotnej s.c. w Jeleśni.

Tabela 19. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy w 2011 roku

rodzaj schorzenia	liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
nowotwory	2
niedokrwistości	48
choroby tarczycy	32
cukrzyca	4
niedożywienie	4
otyłość	79
zaburzenia odżywiania	0

upośledzenie umysłowe	11	
padaczka	24	
dziecięce porażenie mózgowe	7	
zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	26	
choroba nadciśnieniowa	19	
alergia – dychawica oskrzelowa	67	
alergie pokarmowe	31	
alergie skórne	19	
zniekształcenia kręgosłupa	112	
choroby układu moczowego	31	
wady rozwojowe układu nerwowego	8	
wady rozwojowe układu krążenia	4	
wady rozwojowe narządów płciowych	3	
wady rozwojowe – aberracje chromosomowe	11	
wady rozwojowe – inne	2	
zaburzenia rozwoju	5	
w tym:	zaburzenia rozwoju fizycznego	3
	zaburzenia rozwoju psychomotorycznego	2
trwałe uszkodzenia narządu ruchu	5	
inne schorzenia wymagające opieki czynnej	2	

Dane Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „ALFA MED” i Praktyki Grupowej Lekarzy Podstawowej Opieki Zdrowotnej s.c. w Jeleśni.

Tabela 20. Schorzenia ludności gminy w wieku 19 lat i więcej w 2011 roku

rodzaj schorzenia		liczba osób, u których stwierdzono schorzenie
gruźlica		28
nowotwory		105
choroby tarczycy		167
cukrzyca		310
niedokrwistość		96
choroby obwodowego układu nerwowego		293
choroby układu krążenia		993
w tym:	przewlekła choroba reumatyczna	48
	choroba nadciśnieniowa	701
	choroby naczyń mózgowych	63
	niedokrwienność serca (w tym przeżyty zawał serca)	155
przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa		217
przewlekłe choroby układu trawiennego		315
choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej		294
inne schorzenia wymagające opieki czynnej		16

Dane Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „ALFA MED” i Praktyki Grupowej Lekarzy Podstawowej Opieki Zdrowotnej s.c. w Jeleśni.

U największej liczby osób w wieku przedprodukcyjnym stwierdzono: zniekształcenia kręgosłupa (112 osób), a także otyłość (79), alergię – dychawicę oskrzelową (67) i niedokrwistość (48). Dorośli z kolei najczęściej zmagali się z chorobami układu krążenia (993 osoby), przewlekłymi chorobami układu trawiennego (315), cukrzycą (310), chorobami układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (294) i chorobami obwodowego układu nerwowego (293).

Ważną rolę w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia pełni profilaktyka. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat dzieci do lat 3 objętych opieką profilaktyczną oraz dzieci i młodzieży do lat 19 objętych profilaktycznymi badaniami lekarskimi.

Tabela 21. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2011 roku

forma profilaktyki	liczba dzieci i młodzieży
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego po raz pierwszy (dzieci do lat 3)	117
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego następny raz (dzieci do lat 3)	854
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych po raz pierwszy (dzieci do 1. roku życia)	38
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych następny raz (dzieci do lat 3)	186
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 podlegający badaniu)	1.142
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 zbadani zgodnie z programem badań profilaktycznych)	567

Dane Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „ALFA MED” i Praktyki Grupowej Lekarzy Podstawowej Opieki Zdrowotnej s.c. w Jelesni.

W 2011 roku poradami profilaktycznymi lekarzy rodzinnych Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „ALFA MED” oraz Praktyki Grupowej Lekarzy POZ s.c. w Jelesni po raz pierwszy i następny raz zostało objętych odpowiednio 117 i 854 dzieci do lat 3. Wizytami profilaktycznymi pielęgniarek i położnych objęto po raz pierwszy 38 dzieci, a następny raz 186 dzieci. Profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto natomiast 1.142 dzieci i młodzieży, w tym 567 osób zgodnie z programem badań profilaktycznych.

15. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym i, podobnie jak społeczeństwo, podlega rozwojowi. Choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na

formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwe piętno na jej funkcjonowaniu.

Według danych Komisariatu Policji w Jeleśni, który obsługuje tereny gmin Jeleśnia, Koszarawa i Świnna, w 2011 roku wszczęto 281 dochodzeń (o 12 więcej niż w 2010 r.), w wyniku których stwierdzono 356 przestępstw (o 38 więcej w porównaniu z rokiem poprzednim), w tym 254 przestępstwa kryminalne (o 31 więcej niż w 2009 r.). Wykrywalność ogólna przestępstw wyniosła 71,5% (o 0,2% mniej w stosunku do roku poprzedniego).

W 2011 roku na terenie gminy Jeleśnia najczęściej odnotowywano zdarzenia polegające na prowadzeniu pojazdu w stanie nietrzeźwości (55 przypadków, tj. o 14 więcej niż w 2010 r.) oraz kradzieży mienia i włamaniu (po 34, o odpowiednio 4 i 5 więcej w stosunku do 2010 r.). Obiektami włamań były głównie domki letniskowe (9 przypadków, tj. o 9 mniej niż w roku poprzednim) i placówki handlowe (7 zdarzeń, tj. o 6 więcej niż w 2009 r.).

W analizowanym roku zarejestrowano również m.in. 11 przypadków znęcania się nad rodziną i niepłacenia alimentów (o 3 mniej w porównaniu do roku poprzedniego) oraz 5 bójek i pobić (o 3 więcej niż w 2010 r.). Odnotowano także 79 kolizji (o 23 mniej niż w roku poprzednim) oraz 15 wypadków drogowych (o 6 mniej w porównaniu z rokiem poprzednim), w wyniku których 24 zostały ranne.

W 2011 roku na terenie gminy Jeleśnia Policja interweniowała 828 razy (o 271 mniej niż rok wcześniej); w 61 wypadkach (26 mniej w porównaniu z rokiem poprzednim) były to interwencje domowe.

16. POMOC SPOŁECZNA

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadania pomocy społecznej w gminie Jeleśnia wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni. Jednostka ta realizuje również zadania wynikające z innych, aniżeli ustawa o pomocy społecznej, aktów prawnych. Należą do nich w szczególności: ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o świadczeniach zdrowotnych

finansowanych ze środków publicznych, ustawa o powszechnym ubezpieczeniu społecznym oraz ustawa o ochronie zdrowia psychicznego.

Na koniec 2011 roku kadrę GOPS-u stanowiło 14 osób, w tym: kierownik, 6 pracowników socjalnych i 7 innych pracowników. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 22. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2011 roku

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	1	1
pracownicy socjalni	6	1
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	–	1
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	-	–
inni pracownicy	7	1

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleśni.

Zgodnie z zapisem ustawy o pomocy społecznej każdy ośrodek ma obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W 2011 roku wymóg ten nie był spełniony w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Jeleśni i wynosił 2.262 mieszkańców na 1 pracownika socjalnego. Powinno być o jednego pracownika socjalnego więcej. Taka jest propozycja w zakresie rozwoju zasobów kadrowych GOPS-u, zakładająca ponadto zwiększenie o jedną osobę kadry kierowniczej, o jedną osobę liczbę pracowników wykonujących usługi opiekuńcze i o jedną osobę liczbę pozostałych pracowników.

Tabela 23. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2011 roku

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie		liczba osób	
		kadra kierownicza	pracownicy socjalni
wykształcenie	wyższe kierunkowe	1	2
	wyższe niekierunkowe	–	–
	średnie kierunkowe	–	4
	średnie niekierunkowe	–	–
	zawodowe i niższe	–	–

dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1	—
		w trakcie realizacji	—	—
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	—	—
		w trakcie realizacji	—	—
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej			1	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny			2	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny			—	

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleśni.

Na koniec 2011 roku wykształcenie wyższe posiadał kierownik Ośrodka oraz 2 pracowników socjalnych. Z kolei wykształceniem średnim kierunkowym legitymowało się 4 kolejnych pracowników socjalnych. Dodatkowo kierownik posiadał specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. Jedna osoba z kadry była zainteresowana podjęciem specjalizacji I stopnia, a dwie kolejne podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny.

Prawo do wsparcia udzielanego przez GOPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. I tak np. w odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które jest ustalone na poziomie 542 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 456 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 539 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 623 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 725 zł.

W wykonywaniu zadań GOPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy i sołectw, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez GOPS na realizację zadań w latach 2009-2011.

Tabela 24. Środki finansowe wydatkowane przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2009-2011

wielkość wydatków	2009 r.	2010 r.	2011 r.
ogółem	4.555.055 zł	4.923.094 zł	4.718.593 zł
w tym na świadczenia pomocy społecznej	650.167 zł	771.605 zł	748.675 zł
w tym na świadczenia rodzinne	3.121.236 zł	3.323.228 zł	3.191.407 zł
na zadania własne gminy	1.224.499 zł	1.451.314 zł	1.386.774 zł
na zadania zlecone gminie	3.330.556 zł	3.471.780 zł	3.331.819 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleśni.

W latach 2009-2011 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy ulegała wahaniom. Dominującą pozycję wśród nich stanowiły kwoty wydatkowane na wykonanie zadań zleconych. W ich ramach największe sumy wydatkowano na realizację świadczeń rodzinnych. Zdecydowanie mniej środków przeznaczano natomiast na realizację zadań własnych. Wśród nich przeważały środki na świadczenia pomocy społecznej, w tym na przyznawanie zasiłków okresowych, stałych, posiłku (w tym dożywianie dzieci) oraz zasiłków celowych i w naturze.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2009-2011.

Tabela 25. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	605	777	633
liczba rodzin	355	501	346
liczba osób w rodzinach	1.181	1.492	1.111
udział osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	8,8%	11%	8,2%

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleśni.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2009-2011 ulegała wahaniom (od 1.181 osób w rodzinach w 2009 r. wzrosła do 1.492 w 2010 r., a następnie zmalała do 1.111 w 2011 r.). Proporcjonalnie zmieniał się również udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy (z 8,8% w 2009 r. podwyższył się do 11% w 2010 r., aby obniżyć się do 8,2% w 2011 r.).

Najliczniej reprezentowane grupy wśród osób i rodzin objętych wsparciem przez GOPS stanowiły charakteryzujące się niskim poziomem dochodów osoby i rodziny dotknięte bezrobociem i ubóstwem. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych

w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Diagnozę tę potwierdzają dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, które za lata 2009-2011 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2009-2011

powód przyznania pomocy	Liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.
ubóstwo	188	201	202	525	572	572
bezdomność	4	7	10	5	8	10
potrzeba ochrony macierzyństwa	99	87	72	594	507	431
bezrobocie	118	165	184	377	511	585
niepełnosprawność	67	68	73	146	169	178
długotrwała lub ciężka choroba	78	89	78	275	287	253
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	17	21	27	61	61	88
przemoc w rodzinie	0	0	0	0	0	0
alkoholizm	4	6	8	14	22	24
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	3	7	3	4	8	3
zdarzenie losowe	3	160	3	7	381	6

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleśni.

W latach 2009-2011 zdecydowanie najczęstszymi przyczynami przyznawania pomocy społecznej w gminie były ubóstwo i bezrobocie. O ile liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia GOPS-u z powodu ubóstwa utrzymywała się na zbliżonym poziomie, to z kolei liczba osób w rodzinach otrzymujących wsparcie z powodu bezrobocia znacząco wzrosła (z 377 w 2009 r. do 585 w 2011 r.).

Istotną przyczynę świadczenia pomocy społecznej w gminie stanowiła także potrzeba ochrony macierzyństwa. Liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia GOPS-u w związku z tą potrzebą była na początku analizowanego okresu wyższa od liczby osób w rodzinach dotkniętych bezrobociem, ale systematycznie zmniejszała się z roku na rok (z 594 w 2009 r. do 431 w 2011 r.).

Do ważnych przyczyn udzielania pomocy należały również: długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność. O ile liczba osób w rodzinach objętych pomocą GOPS-u z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby ulegała w analizowanym okresie wahaniom (275 w 2009 r., 287 w 2010 r., 253 w 2011 r.), o tyle liczba osób w rodzinach korzystających

ze wsparcia na skutek niepełnosprawności zwiększała się z roku na rok (ze 146 w 2009 r. do 178 w 2011 r.).

Powody przyznania pomocy społecznej w gminie przez GOPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2009-2011 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2009-2011

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2009 r.	2010 r.	2011 r.
pieniężna	257	461	307	354	333	267	735	682	733
rzeczowa	347	314	328	164	166	162	844	808	789
praca socjalna	X	X	X	360	381	316	1.198	1.121	1.017
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	0	0	0	0	0	0
schronienie	1	2	3	1	2	3	1	2	3
usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	0	0
specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	1	0	0	1	0	0	4
pobyt w domu pomocy społecznej	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleśni.

W latach 2009-2011 najczęściej udzielaną mieszkańcom gminy formą wsparcia była praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej. Ważnym narzędziem pracy socjalnej był kontrakt socjalny. W 2009 roku zostały zawarte 24 kontrakty (objęto nimi 92 osoby), w 2010 roku 21 kontraktów (94 osoby), a w 2011 roku 24 kontrakty (24 osoby).

Istotnymi rodzajami wsparcia była również prowadzona z nimi pomoc finansowa i rzeczowa, głównie w postaci zasiłków okresowych, stałych, celowych i w naturze oraz posiłku. Wśród form pomocy udzielanej przez Ośrodek znalazły się również usługi opiekuńcze oraz schronienie.

Osoby, które nie mogły samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i które tym samym

wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, były kierowane przez GOPS do domów pomocy społecznej. W latach 2009-2011 gmina dofinansowała pobyt jednej osoby w domu pomocy społecznej, natomiast w 2010 roku wydano trzy decyzje o skierowaniu osób z gminy do domu pomocy społecznej, jednak nie zostały one zrealizowane (jedna osoba zmarła w trakcie oczekiwania na miejsce, jedna zrezygnowała, a kolejna nie została przyjęta na skutek odmownej decyzji starosty, w którego gestii znajdował się DPS).

Poza powyżej przedstawionymi formami wsparcia w analizowanym okresie GOPS pośredniczył w organizacji i w określonych przypadkach dofinansował wypoczynek letni dla dzieci. W 2009 roku skierowano na wypoczynek letni do Konopiska 5 dzieci, do Dąbek 3 dzieci, a do Sarbinowa 2 dzieci. Organizatorem wypoczynku było Kuratorium Oświaty oraz Komenda Chorągwi Śląskiej ZHP.

W ramach realizacji programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” GOPS finansuje dożywianie dzieci w stołówkach szkolnych oraz doposaża wydawanie posiłków. Dożywianiem obejmowane są dzieci uczęszczające do przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. Całkowity koszt realizacji programu w 2009 roku wyniósł 91.514 zł, rok później 90.719 zł, a w 2011 roku 94.488 zł.

W ramach realizacji Programu PEAD („Dostarczanie żywności dla najuboższej ludności Unii Europejskiej”), polegającego na bezpłatnym przekazywaniu dla najbardziej potrzebujących żywności z zapasów interwencyjnych Unii Europejskiej za pośrednictwem organizacji pozarządowych, pracownicy socjalni GOPS-u otrzymywali ze Śląskiego Banku Żywności (za pośrednictwem Fundacji Pomocy Potrzebującym) i przekazywali żywność osobom najbardziej potrzebującym, które spełniały wymogi określone w Programie. Z tej formy pomocy w 2009 roku skorzystało 280 rodzin (995 osób w rodzinach), w 2010 roku 303 rodziny (1.049 osób w rodzinach) i w 2011 roku 299 rodzin (1.008 osób w rodzinach).

GOPS współpracuje również z PCK oraz z Chrześcijańską Służbą Charytatywną i Parafią rzymskokatolicką w Pewli Wielkiej, organizując w okresie zimowym dożywianie dla osób ubogich, samotnych i niepełnosprawnych. We współpracy z Chrześcijańską Służbą Charytatywną organizowane są także spotkania, w trakcie których wytypowane przez GOPS dzieci otrzymują paczki świąteczne.

W 2011 roku GOPS realizował projekt „Uwierz w swoje siły! Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w Gminie Jeleśnia” dofinansowany przez Unię Europejską w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (Działanie 7.1, Poddziałanie 7.1.1). Głównym jego celem było wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej

mieszkańców gminy. W projekcie wzięło udział 17 osób, w tym 11 kobiet i 6 mężczyzn. Na realizację projektu pozyskano środki unijne w wysokości 61.139,22 zł oraz dotację celową w kwocie 3.236,78 zł. Wkład własny gminy do projektu wynosił 19.594,74 zł i został wydatkowany w formie zasiłków wypłaconych uczestnikom projektu.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni zajmował się również przyznawaniem świadczeń rodzinnych. Do świadczeń tych należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2009-2011 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 28. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
	2.933.879 zł	3.134.952 zł	3.005.597 zł
rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
zasiłek rodzinny	17.435	16.094	14.338
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	80	62	67
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	899	810	655
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	0	0	0
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	498	551	567
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	467	521	584
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	1.070	976	868
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	3.063	2.675	2.366
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	3.873	3.389	3.079
zasiłek pielęgnacyjny	2.863	2.889	2.921
świadczenie pielęgnacyjne	193	286	529
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	158	140	134
liczba świadczeń rodzinnych ogółem	30.599	28.348	26.108

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleśni.

W latach 2009-2011 wielkość wydatków przeznaczonych na realizację świadczeń rodzinnych w gminie ulegała wahaniom (2.933.879 zł w 2009 r., 3.134.952 zł w 2010 r., 3.005.597 zł w 2011 r.), a liczba przyznanych świadczeń spadała (z 30.599 w 2009 r. do 26.108 w 2011 r.).

Najczęściej wypłacano zasiłek rodzinny (w 2009 r. 17.435 świadczeń, w 2010 r. 16.094, a w 2011 r. 14.338), który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Istotną formę wsparcia stanowił również zasiłek pielęgnacyjny, którego liczba, co warte odnotowania, z roku na rok systematycznie wzrastała (z 2.863 w 2009 r. do 2.921 w 2011 r.), a który służy częściowemu pokryciu wydatków wynikających z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Wśród innych ważnych świadczeń znalazły się ponadto: dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania oraz z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego.

Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne GOPS opłacił w latach 2009-2011 następującą liczbę składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe: w 2009 r. 151 (na kwotę 15.500 zł), w 2010 r. 178 (23.086 zł), a w 2011 r. 316 (39.839 zł).

Świadczenie alimentacyjne stanowiło kolejną formę wsparcia świadczoną rodzinom przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2009-2011 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 29. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie alimentacyjne	43	47	46
wielkość wydatków na świadczenia alimentacyjne	187.000 zł	196.000 zł	198.000 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleśni.

Liczba mieszkańców gminy, którym w latach 2009-2011 przyznano świadczenie alimentacyjne była na zbliżonym poziomie. W 2009 roku były to 43 osoby, w 2010 roku 47 osób, a w 2011 roku 46 osób. Zwiększyła się natomiast kwota wydatkowana na ten cel (ze 187.000 zł. w 2009 r. do 198.000 zł w 2011 r.).

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. W gminie Jeleśnia obok Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy w Pewli Wielkiej. Poniższa karta zasobów przedstawia szczegółową informację na temat tej jednostki.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Pewli Wielkiej

Pewel Wielka, 34-340 Jeleśnia.

Podmiot prowadzący jednostkę:

Parafia rzymskokatolicka pw. św. Maksymiliana Marii Kolbego w Pewli Wielkiej.

Zakres usług oferowanych przez jednostkę:

- zajęcia terapeutyczne w pracowniach: stolarskiej, edukacyjno-informatycznej, rękodzieła, kulinarnej, korekcyjno-kompensacyjnej,
- treningi: umiejętności samoobsługi i zaradności życiowej, umiejętności społecznych i interpersonalnych oraz umiejętności spędzania wolnego czasu.

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2011 r.:

Osoby niepełnosprawne intelektualnie z terenu powiatu żywieckiego. Liczba osób: 25.

Propozycje w zakresie rozwoju jednostki (potrzeby):

- pomoc dydaktyczna,
- materiały do pracowni rękodzieła, stolarskiej, kulinarnej,
- sprzęt do ćwiczeń, piłki, materace itd.

Mieszkańcy gminy Jeleśnia, w razie potrzeby, korzystają z oferty jednostek wsparcia działających poza gminą. Należą do nich m.in.: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Ośrodek Leczenia Uzależnień, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Żywcu, Fundacja Pomocy Dzieciom, Powiatowy Dom Dziecka w Żywcu oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Żywcu.

17. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu.

Według danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu w latach 2009-2011 mieszkańcom gminy Jeleśnia wydano 119 orzeczeń o niepełnosprawności, z czego 11 orzeczeń dotyczyło niepełnosprawności dzieci.

Z uwagi na to, że jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić ogólną liczbę osób niepełnosprawnych w gminie oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe

spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności gminy Jeleśnia wykorzystano dane z ostatniego opublikowanego spisu, który został przeprowadzony w 2002 roku.

W 2002 roku w gminie Jeleśnia mieszkało 2.221 osób niepełnosprawnych (1.129 mężczyzn i 1.092 kobiety), w tym 1.873 osoby niepełnosprawne prawnie i 348 osób niepełnosprawnych tylko biologicznie. Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogólnej ludności gminy wynosił 16,5%.

Poniższe tabele przedstawiają strukturę wiekową osób niepełnosprawnych w gminie oraz ich podział według poziomu wykształcenia i aktywności ekonomicznej.

Tabela 30. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

ekonomiczna grupa wieku	liczba osób	udział w ogólnej liczbie osób niepełnosprawnych	udział w ogólnej liczbie ludności w danej ekonomicznej grupie wieku
osoby w wieku przedprodukcyjnym	60	2,7%	1,8%
osoby w wieku produkcyjnym	1.205	54,3%	15,4%
osoby w wieku poprodukcyjnym	955	43%	42,9%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

W 2002 roku 1.205 osób niepełnosprawnych w gminie było w wieku produkcyjnym, co było zjawiskiem niepokojącym. Stanowiły one ponad 15% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku. Mniej liczną grupę reprezentowały osoby niepełnosprawne w wieku poprodukcyjnym (955 osoby), których odsetek wśród osób starszych w gminie wynosił 42,9%.

Tabela 31. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

poziom wykształcenia	liczba osób	udział w ogólnej liczbie osób niepełnosprawnych w wieku 13 lat i więcej
wyższe	22	1%
policealne	13	0,6%
średnie	213	9,7%
zasadnicze zawodowe	517	23,7%
podstawowe ukończone	1.222	55,9%
podstawowe nieukończone	186	8,5%
nieustalony	13	0,6%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Niski poziom wykształcenia w istotny sposób utrudnia osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie na rynku pracy i utrzymanie posiadanego zatrudnienia. W 2002 roku najliczniejszą grupę wśród osób dotkniętych niepełnosprawnością w gminie stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (1.222 osoby). Ich udział w ogóle osób niepełnosprawnych w wieku 13 lat i więcej wynosił blisko 56%.

Tabela 32. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób	udział w ogóle niepełnosprawnych
aktywni zawodowo pracujący	279	12,6%
aktywni zawodowo bezrobotni	27	1,2%
bierni zawodowo	1.897	85,4%
nieustalony status na rynku pracy	18	0,8%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. W 2002 roku zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością w gminie była bierna zawodowo (1.897 osób). Ich udział w ogóle osób niepełnosprawnych wynosił aż 85,4%. Aktywnych zawodowo było 306 osób dotkniętych niepełnosprawnością. Wśród nich dominowały osoby posiadające zatrudnienie (279 osób).

Do instytucji i organizacji pozarządowych, które świadczą wsparcie i opiekę osobom niepełnosprawnym z gminy Jeleśnia, należą m.in. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni i Środowiskowy Dom Samopomocy w Pewli Wielkiej (dla osób niepełnosprawnych umysłowo). Ponadto niepełnosprawni z terenu gminy korzystają ze wsparcia podmiotów spoza gminy. Należą do nich: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu oraz Fundacja Pomocy Dzieciom w Żywcu (świadcząca pomoc niepełnosprawnym dzieciom).

18. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań. Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych, z powodu ich nadużywania, problemem przemocy w rodzinie jest trudna do ustalenia. Dane szacunkowe przedstawione w tym zakresie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawiera poniższa tabela.

Tabela 33. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

By skutecznie przeciwdziałać problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminować ich niekorzystny wpływ na społeczeństwo, konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Na szczeblu gminnym działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy

w rodzinie, a ich inicjowanie należy do gminnej komisji profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie Jeleśnia w latach 2009-2011.

Tabela 34. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2009-2011

wielkość wydatków	2009 r.	2010 r.	2011 r.
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	273.545,94 zł	280.737,70 zł	289.385,00 zł
na przeciwdziałanie narkomanii	0	0	0
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	0	0	0
razem	273.545,94 zł	280.737,70 zł	289.385,00 zł

Dane Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jeleśni.

W latach 2009-2011 wysokość środków finansowych wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień wzrosła z ok. 273,5 tys. zł w 2009 r. do ok. 290 tys. zł w 2011 r. W omawianym okresie nie przeznaczano w gminie osobnych środków na przeciwdziałanie narkomanii oraz działania służące ograniczaniu przemocy w rodzinie.

Jak wspomniano powyżej, ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności Komisji w gminie Jeleśnia oraz lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 35. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKPiRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2009-2011

	2009 r.	2010 r.	2011 r.
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie	114	99	90
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	0	0
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	169	102	brak danych
liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	3	2	brak danych
liczba osób, z którymi GKPiRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	28	brak danych	48

liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKPiRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	0	0	11
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKPiRPA	0	0	26
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKPiRPA skierowała na terapię	0	0	32
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKPiRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jeleśni.

W latach 2009-2011 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie systematycznie malała (ze 114 w 2009 r. do 90 w 2011 r.), nie przeprowadzono natomiast żadnej w nich kontroli. W uzupełnieniu powyższych danych warto dodać, iż w analizowanym okresie były podejmowane decyzje w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych (3 decyzje w 2009 r. i 2 decyzje w 2010 r.).

W ramach podejmowanych działań GKPiRPA przeprowadzała również rozmowy interwencyjno-motywujących w związku z nadużywaniem alkoholu. W 2009 roku zostało przeprowadzonych 28 takich rozmów, a w 2011 roku 48. Jedynie w 2011 roku Komisja wystąpiła do sądu wobec osób uzależnionych od alkoholu z wnioskami o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego; działanie to podjęto wobec 11 osób.

W latach 2009-2011 z terenu gminy Jeleśnia policja skierowała do Izby Wyrzeźwień 95 osób, przy czym liczba takich przypadków z roku na rok nieznacznie malała (34 w 2009 r., 31 w 2010 r., 30 w 2011 r.). W analizowanym okresie na obszarze gminy ujawniono łącznie 146 nietrzeźwych kierowców. Wśród osób ukaranych za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwym 135 było mieszkańcami gminy Jeleśnia (41 w 2009 r., 38 w 2010 r., 56 w 2011 r.).

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w latach 2009-2011 GKPiRPA nie złożyła w stosunku do żadnego sprawcy przemocy w rodzinie zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa, natomiast 32 sprawców przemocy skierowała na terapię.

Obok Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie pełnią: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Komisariat Policji w Jeleśni. Osoby uzależnione i współuzależnione z terenu gminy Jeleśnia korzystają również ze wsparcia instytucji spoza gminy, do których należą m.in.: Ośrodek Leczenia Uzależnień

w Żywcu, Ośrodek Przeciwdziałania Problemom Alkoholowym w Bielsku-Białej oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej podejmował interwencje w rodzinach, w których występował problem alkoholizmu i w większości przypadków stosowana była przemoc fizyczna i psychiczna. W każdej rodzinie założono Niebieską Kartę (według danych Policji na terenie gminy w latach 2009-2011 założono łącznie 176 Niebieskich Kart – 55 w 2009 r., 63 w 2010 r. i 58 w 2011 r.) oraz udzielono informacji o możliwych krokach prawnych czy instytucjach pomocowych, do których ofiary przemocy mogą się zwrócić o pomoc. Dodatkowo rodziny objęte były wsparciem pracownika socjalnego oraz pomocą dotyczącą np. redagowania pism do właściwych instytucji, tj. sądu, prokuratury.

Pracownik socjalny wraz z policjantami, terapeutą odwiedzał również w godzinach popołudniowych rodziny, w których występowała szczególnie silna przemoc. Kolejny pracownik socjalny GOPS-u pełnił funkcję członka Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, uczestniczył w posiedzeniach Komisji, na których rozpatrywane były wnioski osób uzależnionych, które stosują przemoc wobec osób najbliższych.

W zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie GOPS ściśle współpracował z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, przy którym działa Ośrodek Interwencji Kryzysowej udzielający poradnictwa psychologa, prawnika i pedagoga. Możliwość umieszczenia w nim miały osoby doświadczające przemocy, z potrzebą odizolowania od sprawcy przemocy. Dla sprawców przemocy Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizowało natomiast program korekcyjno-edukacyjny mający na celu powstrzymanie sprawców i zakończenie przemocy w rodzinie.

19. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy problemów społecznych gminy Jeleśnia badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu ankiety rozesłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. wójta, sołtysów, radnych, pracowników Urzędu Gminy, członków komisji profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, pomocy społecznej, służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, kościoła) oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie

55 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie.

Atuty gminy

W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego o największe atuty gminy. Wskazując je, respondenci zwrócili szczególną uwagę na dobre położenie geograficzne, w atrakcyjnym krajobrazowo i turystycznie miejscu. Duże znaczenie przywiązywali do komunikacyjnych zalet położenia w pobliżu aglomeracji śląskiej oraz bezpośredniego sąsiedztwa granicy państwowej ze Słowacją, umożliwiającego współpracę międzynarodową. Mieszkańcy gminy zwrócili również uwagę na czystość środowiska i atrakcyjność folkloru. Wyrażali również zadowolenie z samorządu.

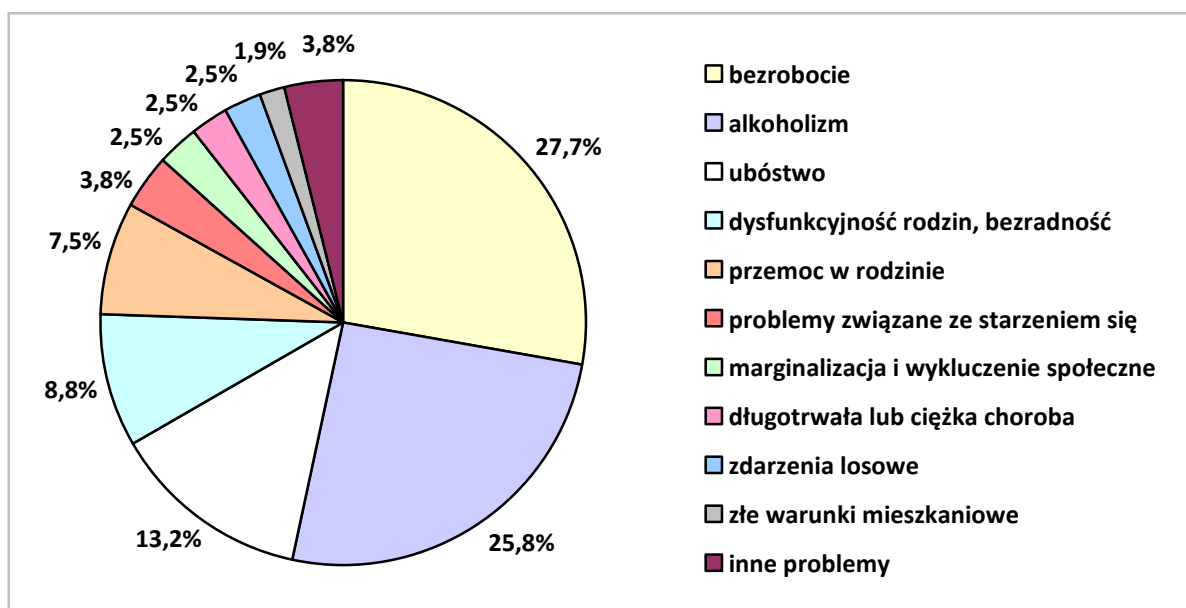
Słabe strony gminy

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowani identyfikowali słabe strony gminy. Najczęściej wymienianymi słabościami były bezrobocie i niedostateczna liczba miejsc pracy, co prowadzi do ubożenia mieszkańców. W tym kontekście respondenci podkreślali nieodpowiedni do potrzeb rozwój gospodarczy, a zwłaszcza deficyty w zakresie infrastruktury okołoturystycznej, w tym także niewystarczającą informację o atrakcjach turystycznych, co powoduje niewykorzystanie potencjału turystycznego gminy. Jako źródła tego stanu rzeczy wskazano społeczną bierność i brak inicjatywy, co przekłada się na słabe wykorzystanie funduszy unijnych na inwestycje i małą liczbę organizacji pozarządowych.

Według ankietowanych bolączkami gminy są także: zaniedbane drogi lokalne, problemy z odśnieżaniem w okresie zimowym, niewystarczający rozwój sieci wodociągowej i chaos architektoniczny. Stwierdzono również zbyt małą liczbę imprez kulturalno-rozrywkowych oraz miejsc do uprawiania rekreacji i spędzania czasu wolnego tak przez dorosłych, jak i przez dzieci i młodzież (m.in. wskazano na deficyt placów zabaw).

Zdaniem badanych władze gminy wykazują zbyt małe zainteresowanie wzrostem zagrożenia wykluczeniem społecznym, na który wpływa ma ubożenie społeczności powodowane m.in. upadkiem rolnictwa oraz zwiększającym się bezrobociem wśród osób młodych i wykształconych.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

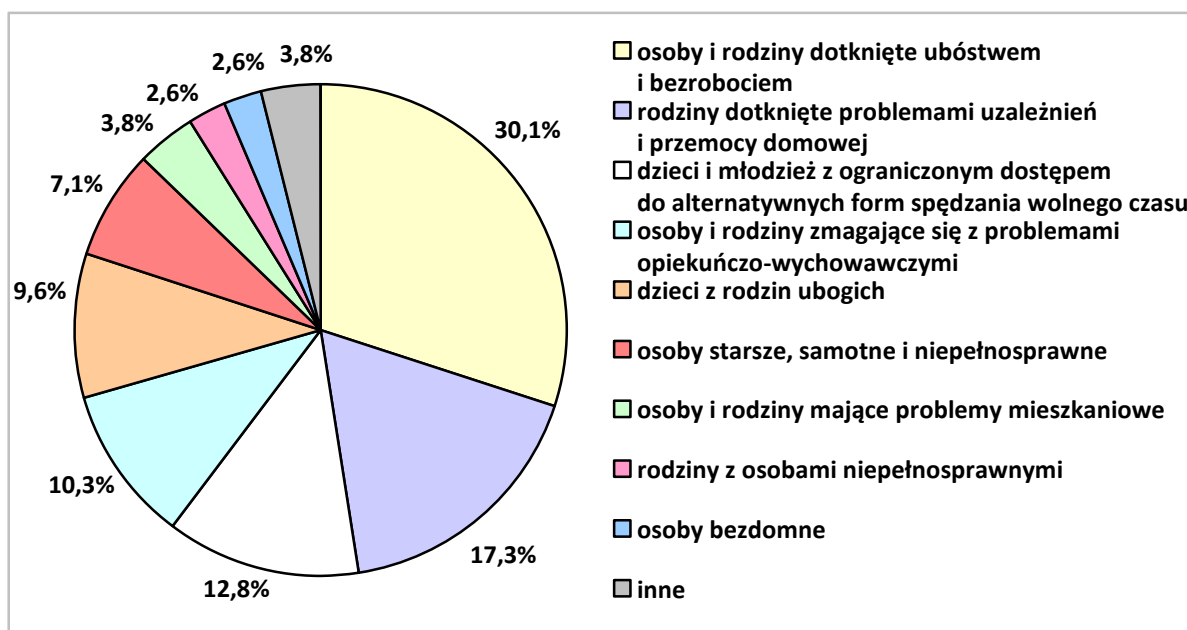
Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotykają mieszkańców gminy, respondenci zaliczyli bezrobocie (27,7%), alkoholizm (25,8%) i ubóstwo (13,2%). Uwagę zwrócili również na dysfunkcyjność rodzin (8,8%) i przemoc w rodzinie (7,5%). Wskazali ponadto m.in. problemy związane ze starzeniem się (3,8%), marginalizację i wykluczenie społeczne, długotrwałe lub ciężkie choroby i zdarzenia losowe (po 2,5%) oraz złe warunki mieszkaniowe (1,9%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali podali kategorie osób i grup, które najbardziej odczuwają skutki problemów społecznych występujących w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w gminie



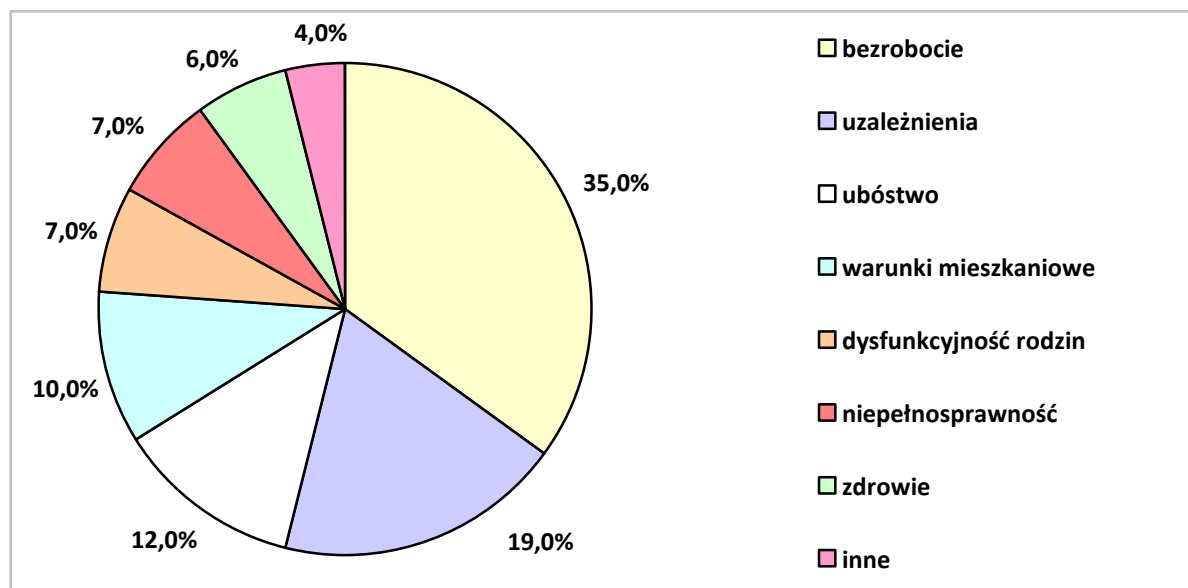
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych (ponad 30%) stwierdziło, że grupą, która najbardziej odczuwa skutki problemów społecznych w gminie, są osoby i rodziny dotknięte ubóstwem i bezrobociem. Liczne grono wśród ankietowanych stanowili również ci, którzy wskazali na rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy domowej (17,3%) oraz dzieci i młodzież z ograniczonym dostępem do alternatywnych form spędzania czasu wolnego (12,8%).

Zdaniem respondentów z następstwami problemów społecznych w gminie zmagają się również osoby i rodziny dotknięte problemami opiekuńczo-wychowawczymi (ponad 10%), dzieci z rodzin ubogich (9,6%), osoby starsze, samotne i niepełnosprawne (7,1%), a także osoby i rodziny mające problemy mieszkaniowe (3,8%). Wskazano również na rodziny z osobami niepełnosprawnymi i osoby bezdomne (po 2,6%).

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niewystarczająca. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca



Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najmniej zadowolająca w takich obszarach, jak: bezrobocie (35%) oraz uzależnienia (19%), ubóstwo (12%) i warunki mieszkaniowe (10%). Wskazano także m.in. na dysfunkcyjność rodzin i niepełnosprawność (po 7%) oraz zdrowie (6%).

Co zrobić, by poprawić sytuację osób i rodzin w gminie?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi. Odpowiadając na nie, ankietowani najczęściej wskazali na potrzebę stworzenia w gminie nowych miejsc pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych. W tym kontekście uznali za wskazane organizowanie prac interwencyjnych, stażu i praktyk, a także szkoleń i kursów przekwalifikujących dla osób bezrobotnych, które umożliwią im podniesienie lub zmianę kwalifikacji.

Szczególny nacisk ankietowani położyli na konieczność wspierania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, m.in. poprzez zapewnienie mieszkań socjalnych, dofinansowanie opału, a także działania mające na celu ich aktywizację oraz integrację społeczną.

Za równie istotne uznali potrzebę wspierania rodzin z problemem alkoholowym, m.in. poprzez ograniczenie sprzedaży alkoholu oraz wspieranie rodzin wielodzietnych i niepełnych. Wskazywali również na rosnące zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, konieczność

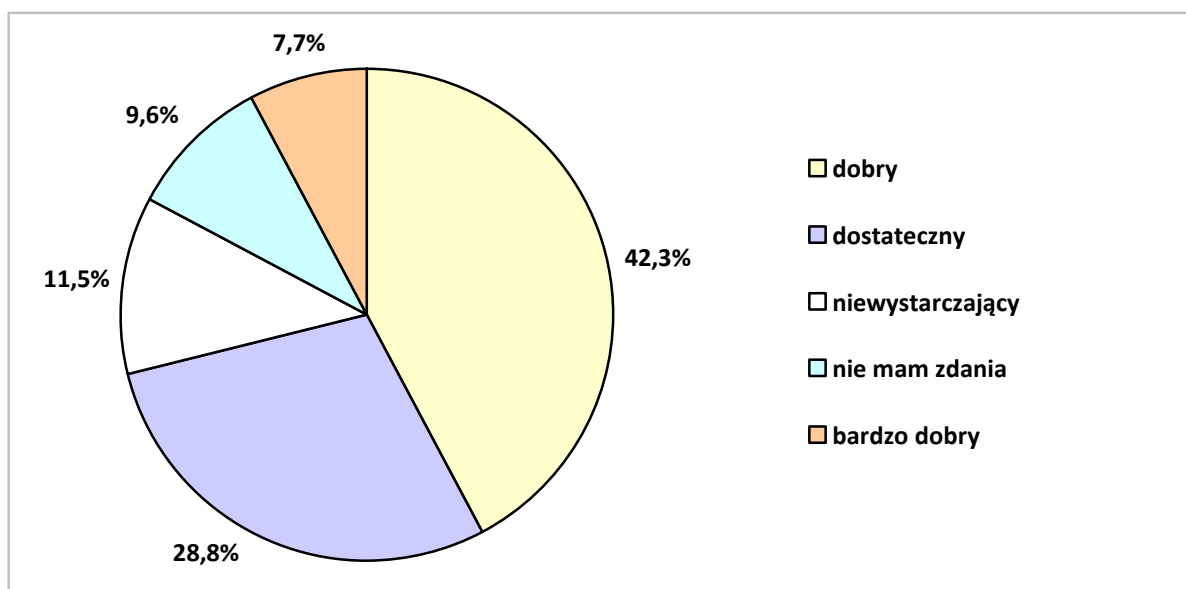
zwiększenia liczby miejsc w przedszkolach i budowy żłobków. Zwrócono także uwagę na potrzebę poszerzenia oferty spędzania czasu wolnego w godzinach popołudniowych dla dzieci i młodzieży.

Podmioty mogące przyczynić się do zniwelowania problemów społecznych w gminie

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w gminie bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych. Zaliczyli do nich m.in.: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni, placówki oświatowe, samorząd gminy, kościół, organizacje pozarządowe, lokalnych przedsiębiorców, Gminną Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowy Urząd Pracy w Żywcu oraz policję.

Kolejne kwestie poruszone w ankiecie dotyczyły dostępności w gminie placówek służby zdrowia, oświatowo-wychowawczych, kulturalnych oraz obiektów sportowo-rekreacyjnych. Jednocześnie poproszono badanych o wskazanie deficytów w powyższym zakresie. Otrzymane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie?



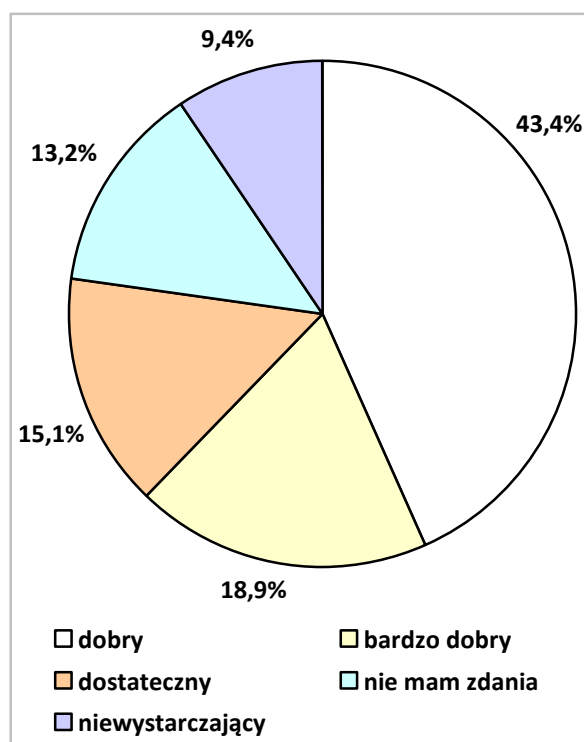
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Dokładnie połowa respondentów uznała dostępność placówek służby zdrowia za dobrą (42,3%) lub bardzo dobrą (7,7%), a prawie 29% określiło ją jako dostateczną.

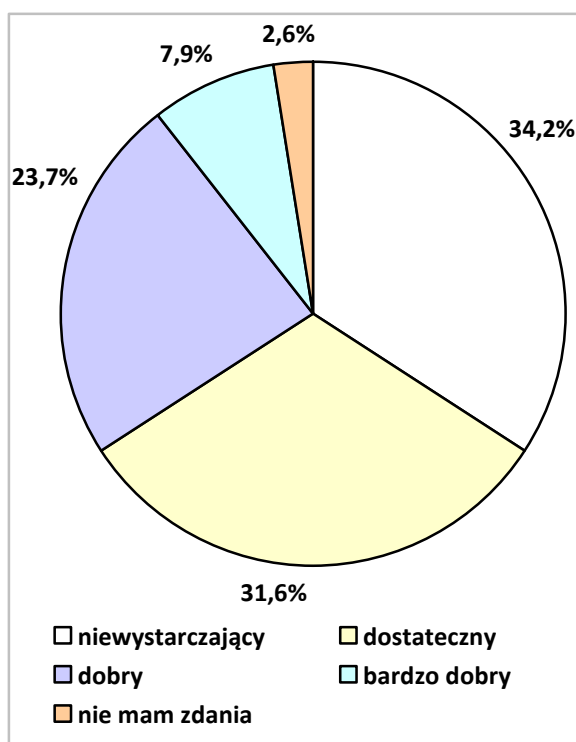
Jednocześnie 11,5% badanych stwierdziło, że dostęp do opieki medycznej w gminie jest niewystarczający. Niewielu mniej ankietowanych (9,6%) nie miało zdania na ten temat.

Do lekarzy, których w gminie brakuje bądź do których trudno się dostać, ankietowani najczęściej zaliczali kardiologa i laryngologa. Ponadto wymienili alergologa, chirurga, diabetologa, dermatologa, endokrynologa, ginekologa, hepatologa, neurologa, okulistę, onkologa, psychiatrę pulmonologa, reumatologa, urologa, a także pediatrę i specjalistę medycyny pracy.

Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?



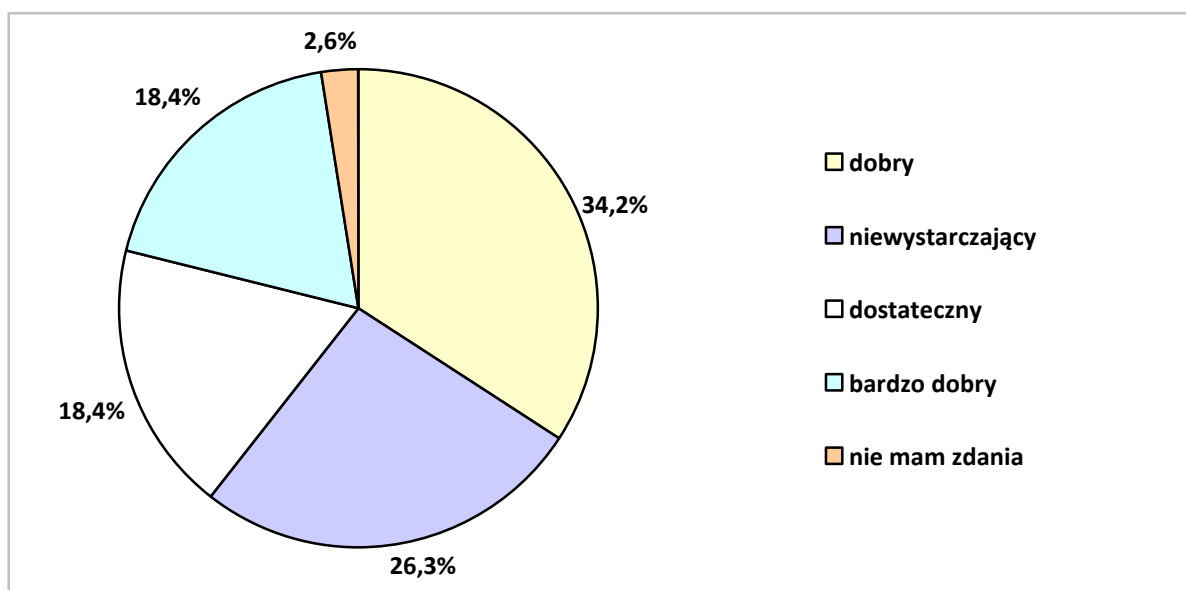
Wykres 6. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?



Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość ankietowanych (łącznie 62,3%) stwierdziła, że dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie jest dobry lub bardzo dobry. Za dostateczny uznało go ponad 15% badanych. Negatywną opinię w tej sprawie wyraziło 9,4% respondentów, a 13,2% badanych nie miało zdania.

Jeśli chodzi o ocenę dostępności placówek kulturalnych w gminie, to ponad jedna trzecia ankietowanych (34,2%) stwierdziła, że jest ona niewystarczająca. Niewiele mniejszy (32,6%) był odsetek osób uważających, że jest ona dostateczna. Kolejne 23,7% uznało ją za dobrą, a prawie 7,9% za bardzo dobrą.

Wykres 7. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?

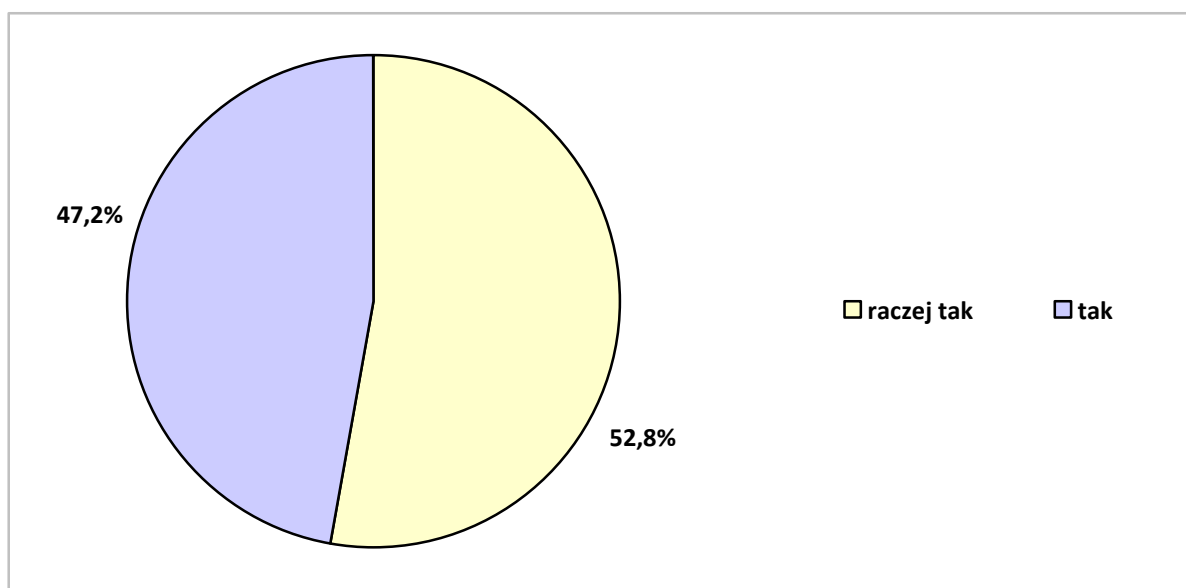
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Łącznie ponad połowa respondentów (52,6%) oceniła dobrze lub bardzo dobrze (18,4%) dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie. Za dostateczny uznało go ponad 18% badanych. Jednocześnie ponad 26% respondentów przyznało, że dostępność obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie jest niewystarczająca.

W przypadku infrastruktury sportowo-rekreacyjnej badani dostrzegli niedostatek takich obiektów, jak: basen, korty tenisowe, kluby sportowe, szkoły narciarskie, sale do aerobiku i hale sportowe.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające uzyskać od respondentów opinie na temat stanu bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?



Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Z udzielonych odpowiedzi wynika, że poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy jest bardzo duże. Blisko połowa spośród ankietowanych (47,2%) stwierdziła, że czuje się bezpiecznie w miejscu zamieszkania, natomiast nieznaczna większość (52,8%) określiła, że czuje się raczej bezpiecznie.

20. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmacnianiu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

W 2011 roku w gminie Jeleśnia funkcjonowało 15 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy, w oparciu o akt prawa miejscowego (Program współpracy gminy Jeleśnia z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie), podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę dofinansowania działalności statutowej organizacji, wsparcia lokalowego oraz doradztwa i konsultacji.

Poniższa tabela przedstawia wykaz organizacji pozarządowych działających w gminie Jeleśnia.

Tabela 36. Organizacje pozarządowe w gminie w 2011 roku

lp.	nazwa i adres organizacji	charakterystyka działania
1.	Stowarzyszenie Kół Gospodyń Wiejskich Gminy Jeleśnia, Jeleśnia, ul. Plebańska 1	Organizacja zrzesza gaździny z ośmiu Kół Gospodyń Wiejskich, które dbają o rodzimą tradycję, promując lokalne zwyczaje oraz organizując spotkania i warsztaty, podczas których przekazują dawne zwyczaje góralskie młodym mieszkańcom gminy.
2.	Beskidzkie Stowarzyszenie Produkcji Ekologicznej i Turystyki BEST PROEKO, Jeleśnia, ul. Babiogórska 72	Celem organizacji jest zrównoważony i harmonijny rozwój obszarów wiejskich, oparty na poszanowaniu tradycji i dziedzictwa kulturowego, ochronie środowiska naturalnego i jego bioróżnorodności.
3.	Ekologiczne Towarzystwo Wędkarskie PILSKO, Jeleśnia, ul. Rzeczna 24	Organizacja prowadzi działalność mającą na celu propagowanie wędkarstwa sportowego i etyki wędkarskiej oraz ochronę i kształtowanie środowiska naturalnego.
4.	Stowarzyszenie Rozwoju Turystyki, Sportu i Rekreacji KORBIELÓW-PILSKO, Korbielów, ul. Pastorowa 5	Promocja turystyki, rozbudzenie aspiracji mieszkańców Korbielowa w rozbudowie infrastruktury turystycznej, wzbogacanie ofert turystycznych, krajoznawczych, sportowych i kulturalnych, wspieranie budowy obiektów sportowych, kulturalnych, oświatowych.
5.	Fundacja Pomocy Potrzebującym, Pewel Wielka	Działalność charytatywna, wspieranie osób niepełnosprawnych, współpraca w prowadzeniu Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób niepełnosprawnych umysłowo.
6.	Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne ROMANKA, Sopotnia Mała 123	Stowarzyszenie społeczno-kulturalne związane z istniejącym od 1967 r. Zespołem Regionalnym „Romanka”, który prezentuje folklor górali żywieckich, słynie z wiernego odtwarzania zwyczajów oraz obrzędów religijnych i świeckich.
7.	Stowarzyszenie POLARIS – OPP, Sopotnia Wielka 174	Organizacja popularyzująca nauki ściśle związane z astronomią. Dysponuje bazą dydaktyczno-naukową. Organizuje prezentacje, coroczne zjazdy i obozy dla młodzieży.
8.	Ludowy Klub Sportowy KORBIELÓW, Korbielów, ul. Beskidzka 66	Celem działania LKS-ów jest krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych, wychowanie dzieci i młodzieży przez kulturę fizyczną i sport, organizowanie dla tego celu ludności wsi, popularyzując sport na terenie gminy oraz podnosząc poziom społeczny i kulturalny swoich członków.
9.	Ludowy Klub Sportowy Sopotnia, Sopotnia Wielka	
10.	Ochotnicza Straż Pożarna w Jeleśni	Naczelną zasadą przyświecającą działaniu drużyn z jednostek OSP jest zapewnienie mieszkańcom swoich sołectw bezpieczeństwa w zakresie ochrony przeciwpożarowej poprzez walkę z pożarami i innymi miejscowymi zagrożeniami. Ponadto członkowie OSP angażują się w wykonywanie różnych prac na rzecz swoich miejscowości, np. przy utwardzaniu dróg gruntowych, dając piękny przykład aktywizacji lokalnej społeczności w celu podejmowania wspólnych działań wpływających pozytywnie na wizerunek ich „małej ojczyzny”. Strażacy uczestniczą także w różnego rodzaju obchodach świąt państwowych czy kościelnych, prezentując przy tych okazjach sztandary swoich macierzystych jednostek.
11.	Ochotnicza Straż Pożarna w Korbielowie	
12.	Ochotnicza Straż Pożarna w Pewli Wielkiej	
13.	Ochotnicza Straż Pożarna w Sopotni Małej	
14.	Ochotnicza Straż Pożarna w Sopotni Wielkiej	
15.	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Żywiecki Raj” z siedzibą w Żywcu,	Obejmuje 11 gmin. Celem działania organizacji jest promocja produktów lokalnych, pielęgnacja góralskiej gwary i zwyczajów, wspieranie zdrowego trybu życia, sportu i turystyki aktywnej,

	Żywiec, ul. Pod Górą 4	efektywne wykorzystanie niepowtarzalnych walorów środowiskowych.
--	------------------------	--

Dane Urzędu Gminy w Jeleśni.

W 2011 roku w gminie Jeleśnia było 7 parafii Kościoła rzymskokatolickiego. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 37. Parafie Kościoła rzymskokatolickiego w gminie w 2011 roku

lp.	nazwa parafii	adres parafii
1.	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Wojciecha	Jeleśnia, Rynek 2
2.	Parafia rzymskokatolicka pw. NMP Królowej Apostołów	Korbielów, ul. Beskidzka 24
3.	Parafia rzymskokatolicka pw. Niepokalanego Serca NMP	Krzyżowa, ul. Jana Pawła II 226
4.	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Maksymiliana Kolbego	Pewel Wielka 485
5.	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Jadwigi Królowej	Przyborów 190
6.	Parafia rzymskokatolicka pw. św. Jana Chrzciciela	Sopotnia Mała 396
7.	Parafia rzymskokatolicka pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy	Sopotnia Wielka 400

Dane Urzędu Gminy w Jeleśni.

21. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. W przypadku strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza obejmuje następujące obszary:

- bezrobocie i ubóstwo;
- rodzina, dziecko i młodzież;

- uzależnienia i przemoc w rodzinie;
- starość;
- niepełnosprawność;
- kapitał społeczny i ludzki.

Obszar BEZROBOCIE I UBÓSTWO	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie działań na rzecz zmniejszenia skali zjawiska bezrobocia w gminie, w tym wśród kobiet oraz osób w wieku 45 lat i więcej • upowszechnianie ofert pracy (w tym z zagranicy), informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach • podejmowanie działań zachęcających inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy (oferowanie ulg podatkowych, obecność terenów inwestycyjnych, rozwinięta sieć kanalizacyjna, modernizacja sieci wodociągowej) • pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa • wpływanie na dostosowywanie kierunków kształcenia w gminie do potrzeb rynku pracy poprzez kursy realizowane w Gminnym Centrum Informacji (Gminne Centrum Kształcenia z platformą e-edukacji) 	<ul style="list-style-type: none"> • niewielka skala działań służących ograniczeniu zjawisk dziedziczenia bezrobocia oraz nielegalnego zatrudnienia • brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezrobotnych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez osoby bezrobotne wiedzy o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy oraz o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach, • korzystanie przez osoby bezrobotne z dostępu do europejskich rynków pracy • możliwość ograniczania bezrobocia przy wykorzystaniu środków finansowych z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy Unii Europejskiej) 	<ul style="list-style-type: none"> • rosnący poziom bezrobocia; zwiększająca się liczba osób wymagających aktywizacji • utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia wśród kobiet i osób w wieku 45 lat i więcej • ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież • występowanie zjawisko dziedziczenia bezrobocia • nieodpowiednia do potrzeb liczba nowych inwestorów tworzących miejsca pracy • postępujące wśród mieszkańców gminy zjawisko ubóstwa • brak w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych

Obszar RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie pracy socjalnej w obszarze wspierania rodzin, dzieci i młodzieży • zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tego rodzaju wsparcia (PCPR, Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne w Żywcu i Bielsku-Białej) • podejmowanie przez GOPS współpracy z innymi instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi wspierającymi rodziny, dzieci i młodzież, w tym z placówkami oświatowymi • koordynacja działań na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży przez GOPS i GKPiRPA • przeprowadzanie przez szkoły analizy potrzeb dzieci i młodzieży w zakresie edukacji i zagospodarowania czasu wolnego • prowadzenie działań mających na celu podniesienie poziomu nauczania • rozwijanie opieki przedszkolnej w gminie • dostosowywanie oferty spędzania wolnego czasu do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży • prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia • podejmowanie działań służących zwiększeniu dostępności opieki medycznej w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań inicjujących powstawanie w gminie grup wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci i rodzin • brak kompleksowej analizy potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży • brak działań mających na celu rozwijanie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • niewystarczające propagowanie wolontariatu wśród dzieci i młodzieży
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • istnienie warunków umożliwiających efektywne prowadzenie pracy socjalnej • odpowiednia dostępność opieki przedszkolnej oraz szkół podstawowych i gimnazjalnych w gminie • zadowalający poziom nauczania w placówkach oświatowych • zwiększająca się liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty spędzania czasu wolnego • istnienie w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży • rosnąca świadomość zdrowotna mieszkańców gminy • dobra dostępność opieki medycznej w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> • utrzymująca się liczba rodzin dysfunkcyjnych • rosnąca liczba rodzin wymagających wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego • niepełne rozpoznanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży • brak grup i ośrodków wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci i rodzin • niewystarczający dostęp w gminie do placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży • brak możliwości kontynuowania przez młodzież nauki w gminie na poziomie ponadgimnazjalnym • brak wolontariuszy wśród dzieci i młodzieży

Obszar UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • kierowanie osób uzależnionych i współuzależnionych na leczenie odwykowe • zapewnianie rodzinom dotkniętymi problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • prowadzenie wśród rodziców, nauczycieli i sprzedawców działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie uzależnień (realizowanie programu „Pozory mylą, dowód nie”) • diagnozowanie kwestii inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród dzieci i młodzieży • prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych • inicjowanie powstawania grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • pozyskiwanie kadry do pracy z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze uzależnień, np. Stowarzyszeniem prowadzone przez ks. Walusiaka, które przeprowadza prelekcje w szkołach i kościołach • prowadzenie poradnictwa prawnego i psychologicznego oraz interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • funkcjonowanie w gminie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie • informowanie sprawców przemocy w rodzinie o możliwościach udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • brak w gminie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień • brak współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie • niezapewnianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • rosnąca liczba osób uzależnionych i współuzależnionych objętych leczeniem odwykowym • zwiększająca się liczba osób wyleczonych z uzależnień • rosnąca liczba rodzin mogących skorzystać ze wsparcia psychospołecznego i prawnego • zwiększająca się świadomość rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych co do zagrożeń uzależnieniami • zmniejszająca się skala zjawiska nielegalności sprzedaży napojów alkoholowych 	<ul style="list-style-type: none"> • obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej w gminie • ograniczona kadra pracująca z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie • utrzymująca się liczba osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych • brak w gminie organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie

<ul style="list-style-type: none"> funkcjonowanie w gminie grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych (grupa AA w Przyborowie) zwiększająca się wśród dzieci i młodzieży świadomość zagrożenia uzależnieniami niezwiększająca się liczba osób wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia z powodu przemocy w rodzinie oraz liczba osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań korekcyjno-edukacyjnych 	
---	--

Obszar BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> diagnozowanie problemu bezdomności prowadzenie działań na rzecz osób bezdomnych podejmowanie przez GOPS działań zapobiegających bezdomności informowanie bezdomnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy zapewnianie osobom bezdomnym schronienia udzielanie wsparcia osobom bezdomnym, które przybyły z innej gminy zapewnianie wsparcia osobom wychodzącym z bezdomności podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi spoza gminy działającymi na rzecz osób bezdomnych 	<ul style="list-style-type: none"> brak indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności brak działań na rzecz reintegracji zawodowej osób bezdomnych ograniczone działania mające na celu uwrażliwienie mieszkańców na problemy osób bezdomnych oraz zwiększenie akceptacji dla tych osób
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> niewielka skala problemu bezdomności w gminie, przy niezwiększającej się liczbie osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych wymagających schronienia posiadanie przez osoby bezdomne wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia odpowiednia jakość usług świadczonych osobom bezdomnym tolerowanie społeczne osób bezdomnych 	<ul style="list-style-type: none"> występowanie problemu bezdomności utrzymująca się liczba osób bezdomnych niezwiększająca się liczba osób wychodzących z bezdomności ograniczone możliwości realizowania indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności brak w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezdomnych

Obszar STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> badanie liczebności osób starszych informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do domów pomocy społecznej prowadzenie przez GOPS działań mających 	<ul style="list-style-type: none"> brak działań inicjujących powstawanie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób starszych brak działań w celu umożliwienia osobom starszym kontynuowania aktywności zawodowej brak działań mających na celu poprawę sfery technicznej, ułatwiającej osobom starszym codzienne życie

na celu podniesienie poziomu życia osób starszych <ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie przez placówki służby zdrowia działań prozdrowotnych wśród osób starszych • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań inicjujących wolontariat na rzecz osób starszych w gminie • niezapewnianie osobom młodym warunków do pozostania w gminie
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez osoby starsze wiedzy o dostępnych formach pomocy • możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny • dobra dostępność domów pomocy społecznej • rosnący udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych 	<ul style="list-style-type: none"> • rosnąca liczba osób starszych • brak usług opiekuńczych w gminie • brak w gminie małych form pomocy dla osób starszych (np. klubu seniora, domu dziennego pobytu) • niska liczba osób starszych kontynuujących aktywność zawodową • nieodpowiadająca potrzebom osób starszych infrastruktura techniczna w gminie • niewielka liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze w codziennym życiu • brak w gminie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych • migracja osób młodych, wykształconych do większych jednostek administracyjnych

Obszar NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach, dostępnych formach pomocy oraz ofertach pracy i wolnych miejscach pracy • organizowanie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi • inicjowanie powstawania w gminie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych • uwrażliwianie przez placówki oświatowe w gminie na problemy i potrzeby osób niepełnosprawnych • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych (z Fundacją Pomocy Potrzebującym w Pewli Wielkiej) 	<ul style="list-style-type: none"> • brak badań liczebności osób niepełnosprawnych w gminie • niewystarczająca liczba pracowników świadczących opiekę i wsparcie osobom niepełnosprawnym • brak współpracy z podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne osobom niepełnosprawnym • brak udziału w likwidacji barier utrudniających codzienne życie osób niepełnosprawnych • brak grup i klas integracyjnych w placówkach oświatowo-wychowawczych • ograniczona działalność w celu zwiększenia akceptacji osób niepełnosprawnych • brak działań inicjujących wolontariat na rzecz osób niepełnosprawnych w gminie
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • posiadanie przez osoby niepełnosprawne wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia, ofertach pracy i wolnych miejscach pracy • funkcjonowanie w gminie instytucji wsparcia dla osób niepełnosprawnych (Środowiskowy Dom Samopomocy w Pewli Wielkiej) • brak wzrostu liczby osób niepełnosprawnych wymagających opieki ze strony GOPS 	<ul style="list-style-type: none"> • rosnąca w gminie liczba osób niepełnosprawnych, wymagających wsparcia • brak bazy rehabilitacyjnej w gminie • istnienie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie • niewystarczająca liczba wolontariuszy działających na rzecz osób niepełnosprawnych

<ul style="list-style-type: none"> wystarczająca wiedza osób niepełnosprawnych o wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych możliwość skorzystania przez dzieci niepełnosprawne ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Żywcu oraz Centrum Rehabilitacyjno-Edukacyjnego dla Dzieci w Żywcu funkcjonowanie w gminie organizacji pozarządowej działającej na rzecz osób niepełnosprawnych (Fundacja Pomocy Potrzebującym w Pewli Wielkiej) 	
--	--

Obszar KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego diagnozowanie problemów społecznych w gminie informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia poprawianie jakości obsługi klientów GOPS-u posiadanie informacji o instytucjach wsparcia i organizacjach mogących świadczyć pomoc mieszkańcom gminy pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej uświadamianie władzom gminy roli i potrzeb sektora pomocy społecznej przeciwdziałanie negatywnym stereotypom postrzegania sektora pomocy społecznej podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych 	<ul style="list-style-type: none"> niewystarczająca liczba pracowników socjalnych (ustawowo powinno być więcej o jednego pracownika socjalnego) brak przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej brak działań inicjujących powstawanie w gminie nowych placówek pomocy społecznej brak działań inicjujących wolontariat
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> dobrze wykwalifikowana kadra zatrudniona w miejscowym ośrodku pomocy społecznej wystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w gminie posiadanie przez beneficjentów systemu pomocy społecznej wiedzy o dostępnych formach wsparcia odpowiednia jakość obsługi klientów GOPS-u, posiadanie przez pracowników pomocy społecznej wiedzy na temat instytucji wsparcia i organizacji pozarządowych 	<ul style="list-style-type: none"> zwiększająca się liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego popadanie przez pracowników pomocy społecznej w rutynę i doznawanie syndromu wypalenia zawodowego niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej w gminie niedofinansowany system pomocy społecznej niewystarczająca liczba wolontariuszy

<ul style="list-style-type: none"> • mogących świadczyć pomoc mieszkańcom • świadomość władz gminy co do roli i potrzeb sektora pomocy społecznej • zmienianie się na korzyść wizerunku sektora pomocy społecznej • istnienie organizacji pozarządowych w gminie • włączanie się przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działania pomocowe 	
--	--

Inne mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • korzystne położenie geograficzne gminy • obecność parku krajobrazowego • bliskość granicy ułatwiająca podejmowanie współpracy międzynarodowej • prowadzenie segregacji odpadów 	<ul style="list-style-type: none"> • niezadowalająca infrastruktura • mała liczba organizacji pozarządowych • ograniczone wykorzystanie środków Unii Europejskiej • brak wolontariatu • brak koordynacji działań podmiotów i instytucji funkcjonujących w gminie • zbyt mała różnorodność obiektów sportowych • brak placówek wsparcia dziennego (np. świetlic środowiskowych)
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • rozwój turystyki letniej i zimowej • istnienie obserwatorium astronomicznego w Sopotni Wielkiej • wzrost świadomości społecznej mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> • zwolnienia grupowe w przedsiębiorstwie, które było jednym z największych pracodawców w gminie („Delphi A.S.P”) • wzrost bezrobocia • ubożenie społeczeństwa • emigracja zarobkowa do krajów Unii Europejskiej

22. PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Diagnoza przeprowadzona w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jeleśnia obejmowała kilkanaście zagadnień. Analiza **sytuacji demograficznej** wykazała, że w gminie wzrasta liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, przy jednoczesnym zmniejszaniu się liczebności pozostałych grup wiekowych. Tendencja ta implikuje konieczność zapewnienia osobom starszym pomocy materialnej i rzeczowej, dostępu do usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz różnorodnych form aktywności. Ujemny przyrost naturalny wynika z sukcesywnego zmniejszania się liczebności dzieci i młodzieży. Dla powstrzymania tej tendencji konieczne jest stworzenie w gminie lepszych warunków do wychowania i rozwoju młodego pokolenia, w tym zapewnienie szerszego dostępu do edukacji, kultury, sportu i rekreacji, placówek wsparcia dziennego.

W odniesieniu do **infrastruktury technicznej**, diagnoza pozwoliła stwierdzić, iż poziom jej rozwoju jest zróżnicowany. Na terenie gminy nie ma sieci gazowej, a dalszych inwestycji wymaga sieć kanalizacyjna. Sieć dróg gminnych oraz sieć wodociągowa są dobrze rozwinięte, choć nie w pełni na całym obszarze gminy. Wpływ na taki stan rzeczy ma generujący wysokie koszty budowy infrastruktury rozproszony charakter zabudowy miejscowości położonych w terenie górskim. Pomimo tych trudności w latach 2009-2011 zbudowano kanalizację sanitarną oraz przebudowano rynek w Jeleśni.

Jeśli chodzi o **komunikację** w gminie, dobre połączenia mają mieszkańcy miejscowości Jeleśnia i Korbielów. Natomiast z trudnościami komunikacyjnymi zmagają się szczególnie mieszkańcy miejscowości Pewel Wielka i Sopotnia Mała.

Analiza **sytuacji gospodarczej** gminy wykazała, że z uwagi na zmniejszający się areal gruntów użytkowanych rolniczo (o ponad 40% w okresie 2002-2011), rolnictwo ma coraz mniejsze znaczenie. Z kolei nieliczne istniejące na tym terenie większe zakłady przemysłowe nie dysponują potencjałem wystarczającym do zapewnienia zatrudnienia większej liczbie mieszkańców gminy. Jedyną rozwojową dziedziną aktywności gospodarczej jest dalszy rozwój usług związanych z obsługą ruchu turystycznego i rekreacyjnego, w tym także zagospodarowanie turystyczne terenu w pobliżu przejść granicznych. Nieużytki rolne są systematycznie zalesiane, co sprzyja dostosowaniu kompleksów turystyczno-rekreacyjnych do standardów środowiskowych. Racjonalne zagospodarowanie terenu jest warunkiem wykorzystania potencjału rekreacyjnego i wypoczynkowego terenów gminy.

Generalnie liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie w latach 2009-2011 utrzymywała się na stałym poziomie. Działały one głównie w takich sekcjach, jak: przetwórstwo przemysłowe, budownictwo, transport i gospodarka magazynowa oraz działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi.

Gospodarka determinuje sytuację na **rynku pracy**. Jej analiza wykazała, że na koniec 2011 roku liczba osób bezrobotnych w gminie wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim (wśród nich większość stanowiły kobiety). Najczęściej bez zatrudnienia pozostawały osoby młode, często bez doświadczenia zawodowego, którym powinno się zapewnić możliwość poszerzenia doświadczenia zawodowego lub podjęcia pierwszej pracy, oraz osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym, którym z kolei powinno się zapewnić możliwość przekwalifikowania, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy.

Co się tyczy **zasobów i warunków mieszkaniowych**, w latach 2009-2011 liczba budynków mieszkalnych w gminie Jeleśnia utrzymywała się na zbliżonym poziomie, w tym

także mieszkań będących w zasobach komunalnych gminy. W 2011 roku liczba nowych mieszkań oddanych do użytkowania w gminie była wyższa niż w latach poprzednich, przy czym wśród nich nie było mieszkań komunalnych.

Z trudną sytuacją ekonomiczną, uniemożliwiającą pokrywanie kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, związana jest **bezdomność**, która – jak wykazała diagnoza – nie urasta w gminie Jeleśnia do rangi problemu społecznego, a jest jedynie zjawiskiem. Przez większość część roku ma charakter jednostkowy. Osoby bezdomne z terenu gminy korzystają ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, a także instytucji spoza gminy, do których należą: Schronisko „Dom Nadziei” w Łędzinach, Schronisko dla bezdomnych w Dąbrowie Górniczej – Ząbkowicach, Dom dla Bezdomnych w Lubojence oraz Centrum Pomocy Rodzinie i Interwencji Kryzysowej w Marianne Rędzińskiej.

Analiza **zasobów edukacyjnych** gminy pozwoliła stwierdzić, iż na jej terenie funkcjonuje 25 placówek oświatowo-wychowawczych, w tym 7 przedszkoli, 10 szkół podstawowych oraz 8 gimnazjów (po 8 szkół podstawowych i gimnazjów funkcjonowało w ramach Zespołów Szkół). Jeśli chodzi o **instytucje kultury**, działalność w gminie prowadzą: Gminny Ośrodek Kultury, Gminna Biblioteka Publiczna w Jeleśni z siedmioma filiami oraz Gminne Centrum Kształcenia. W gminie odbywa się wiele imprez kulturalnych, wśród których wyróżnia się Wiosenny Redyk w Korbielowie, Gody Jeleśniańskie, Huculska Majówka i Hołdymas Gazdowski.

Infrastruktura sportowo-rekreacyjna w gminie jest dobrze rozwinięta. Składają się na nią m.in. takie obiekty, jak: hale sportowe w Jeleśni, Korbielowie i Krzyżowej, a także kompleks boisk sportowych wraz z budynkiem sanitarno-szatniowym (tzw. „Orlik”) w Jeleśni. W gminie działają również ludowe kluby sportowe, stadniny koni i ośrodki jeździeckie. Miłośnicy narciarstwa mogą korzystać z ośrodków narciarskich wyposażonych w oświetlane i sztucznie naśnieżane trasy narciarskie, nartostrady i wyciągi narciarskie. Pasjonaci sportów rowerowych mają do dyspozycji kilkanaście tras o różnym stopniu trudności.

Jeśli chodzi o **walory turystyczne**, to o atrakcyjności gminy decyduje przede wszystkim ukształtowanie terenu (cztery pasma górskie), obecność licznych pomników przyrody i naturalnych ekosystemów. Korzystając z tak sprzyjających warunków naturalnych gmina oferuje zróżnicowane formy wypoczynku. Należy do nich szeroka gama możliwości uczestnictwa w zajęciach związanych z aktywnością fizyczną i sportem. W tym zakresie nie do przecenienia jest dobrze rozwinięta infrastruktura narciarska.

W gminie dynamicznie rozwija się turystyka konna oraz agroturystyka. Na jej terenie istnieje również atrakcyjny turystycznie ośrodek astronomiczny. Baza noclegowa jest dobrze rozwinięta; w gminie znajduje się ponad 100 ośrodków wypoczynkowych i turystycznych, w tym także ośrodki konferencyjne. Dla rozwoju turystyki bardzo korzystne jest położenie gminy bezpośrednio przy granicy państwowej ze Słowacją oraz istnienie na tym terenie przejść granicznych. Lepsze wykorzystanie tych walorów, m.in. dla rozwoju turystyki tranzytowej, jest celem realizowanych obecnie inwestycji, finansowanych z funduszy Unii Europejskiej.

Co się tyczy **infrastruktury zdrowotnej**, w gminie funkcjonują 3 niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej (w tym jedna przychodnia zakładowa), jest prowadzonych 5 prywatnych praktyk lekarskich oraz działają 2 apteki. Schorzeniami najczęściej stwierdzanymi u dzieci i młodzieży są: zniekształcenia kręgosłupa, otyłość, alergia – dychawica oskrzelową, a także niedokrwistość. Dorosła populacja gminy najczęściej zmagają się natomiast z chorobami układu krążenia, przewlekłymi chorobami układu trawiennego, cukrzycą, chorobami układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej oraz z chorobami obwodowego układu nerwowego.

Analiza **sytuacji dziecka** w gminie wykazała, że problemami, które najczęściej dotykają dzieci, młodzież i ich rodziny, są: bezrobocie i wynikające z niego zjawisko ubożenia rodzin, dysfunkcje występujące w domu (odnoszące się do bezradności opiekuńczo-wychowawczej rodziców, nadużywania przez nich alkoholu i przemocy domowej) oraz sięganie przez nieletnich po środki uzależniające (alkohol, papierosy). Z kolei analiza potrzeb dzieci i młodzieży pokazała konieczność zapewnienia im szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez utworzenie nowych miejsc spotkań dla dzieci i młodzieży (jak np. świetlice środowiskowe czy basen), których brak na terenie gminy jest odczuwalny. Wskazane jest także rozszerzenie wsparcia dla dzieci z rodzin dotkniętych ubóstwem w postaci dożywiania.

Jeśli chodzi o stan **bezpieczeństwa publicznego**, w latach 2009-2011 najczęściej dochodziło w gminie do przestępstw kryminalnych. Dominowały przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji oraz mieniu, głównie polegające na prowadzeniu pojazdu w stanie nietrzeźwości oraz kradzieżach mienia i włamaniach (obiektami włamań były najczęściej domki letniskowe i placówki handlowe). W kontekście dużej liczby popełnianych pod wpływem alkoholu przestępstw przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji wskazane jest wzmocnienie profilaktyki antyalkoholowej.

Szeroko rozumianą **pomoc społeczną** w gminie świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, którego kadre w 2011 roku stanowiło 14 osób. Na 1 pracownika socjalnego przypadało 2.262 mieszkańców, co oznacza, że wskaźnik zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników, nie był spełniony. W wykonywaniu zadań GOPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy i sołectw, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną.

Liczba osób objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2009-2011 ulegała wahaniom. **Największą grupę** w ich gronie stanowiły charakteryzujące się niskim poziomem dochodów rodziny ubogie i dotknięte bezrobociem. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Diagnozę tę potwierdziły dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej; w latach 2009-2011 najczęstszymi przyczynami były ubóstwo i bezrobocie, w dalszej kolejności potrzeba ochrony macierzyństwa, długotrwała lub ciężka choroba i niepełnosprawność. W mniejszym stopniu mieszkańcy gminy korzystali z pomocy społecznej z takich przyczyn, jak bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, czy alkoholizm.

Na koniec 2011 roku infrastruktura socjalna gminy, obok Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej obejmowała prowadzony przez parafię rzymskokatolicką pw. św. Maksymiliana Marii Kolbego w Pewli Wielkiej Środowiskowy Dom Samopomocy w Pewli Wielkiej. Mieszkańcy gminy Jeleśnia korzystali również z oferty jednostek wsparcia działających poza gminą, do których zaliczały się: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Żywcu, Fundacja Pomocy Dzieciom oraz Powiatowy Dom Dziecka i Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Żywcu.

Analiza **sytuacji osób niepełnosprawnych** pozwoliła stwierdzić, że ich udział w ogóle mieszkańców gminy był w 2002 roku wysoki i wynosił 16,5%. Osoby w wieku produkcyjnym dotknięte niepełnosprawnością stanowiły 15,4% ogółu ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku. Liczną grupę reprezentowały również osoby niepełnosprawne w wieku poprodukcyjnym, których odsetek wśród osób starszych w gminie wynosił blisko 43%. Najwięcej osób dotkniętych niepełnosprawnością w gminie posiadało wykształcenie podstawowe ukończone i zasadnicze. Zdecydowana większość osób zmagających się z tym problemem była bierna zawodowo.

Wysoką skalę niepełnosprawności w gminie potwierdziły dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej dotyczące przyznawania zasiłków pielęgnacyjnych, których liczba z roku na rok rosła.

Diagnoza **problemów uzależnień i przemocy w rodzinie** pokazała, że ich rozmiar wyłaniający się z danych statystycznych może się różnić od faktycznego stanu. Świadczą o tym odczucia mieszkańców, którzy w badaniach ankietowych i monitoringowych często zaliczali te zjawiska do najpoważniejszych problemów społecznych w gminie.

Kwoty przeznaczone w latach 2010-2011 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień były wyższe niż w 2009 roku. Choć liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie zmniejszała się z roku na rok, to liczba osób nadużywających alkoholu, z którymi Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jeleśni odbywała rozmowy interwencyjno-motywuujące zwiększała się. Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w 2011 roku, w odróżnieniu od lat poprzednich, GKPiRPA kontaktowała się z osobami dotkniętymi tym problemem, kierowała także sprawców przemocy na terapię. Według danych Policji w latach 2009-2011 na terenie gminy Jeleśnia łącznie założono 176 Niebieskich Kart (55 w 2009 roku, 63 w 2010 roku i 58 w 2011 roku).

Obok GKPiRPA ważną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie pełniły Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Komisariat Policji w Jeleśni oraz jednostki spoza gminy, do których należą m.in.: Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Ośrodek Leczenia Uzależnień w Żywcu oraz Ośrodek Przeciwdziałania Problemom Alkoholowym w Bielsku-Białej.

Badania ankietowe w środowisku lokalnym wykazały, że za największe atuty gminy mieszkańcy uważają dobre położenie geograficzne i komunikacyjne, w atrakcyjnym krajobrazowo i turystycznie miejscu, w nieznaczonej odległości od Żywca i Bielska-Białej, w pobliżu aglomeracji śląskiej, przy granicy państwowej ze Słowacją. Najczęściej wymienianymi przez mieszkańców słabościami były z kolei: niedostateczna liczba miejsc pracy oraz będący tego przyczyną nieodpowiedni do potrzeb rozwój gospodarczy. W tym kontekście zwracali uwagę na istniejące deficyty w infrastrukturze okołoturystycznej i niewystarczającą informację o atrakcjach turystycznych, co powoduje niewykorzystanie potencjału turystycznego gminy. Do słabych stron zaliczyli także zaniedbane drogi lokalne, problemy z odśnieżaniem w okresie zimowym, niewystarczający rozwój sieci wodociągowej i chaos architektoniczny.

Część mieszkańców wskazała zbyt małą liczbę imprez kulturalno-rozrywkowych oraz miejsc do uprawiania rekreacji i spędzania czasu wolnego tak przez dorosłych, jak i przez dzieci i młodzież.

Do problemów najczęściej występujących w gminie, mieszkańcy zaliczyli bezrobocie i alkoholizm, a na kolejnych miejscach ubóstwo, dysfunkcyjność rodzin, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zaniedbanie dzieci i rozpad więzi rodzinnych, złe warunki mieszkaniowe i problemy związane ze starzeniem się. Jednocześnie stwierdzili, że grupami, które najbardziej odczuwają skutki problemów społecznych w gminie, są osoby i rodziny dotknięte ubóstwem i bezrobociem oraz zmagające się z problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, a oferta świadczonej pomocy jest najmniej zadowalająca w takich obszarach, jak: bezrobocie, uzależnienia, ubóstwo i warunki mieszkaniowe.

Według mieszkańców, działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi, powinny przede wszystkim skupić się na przeciwdziałaniu bezrobociu poprzez stworzenie w gminie nowych miejsc pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych. Szczególny nacisk położyli na wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, m.in. poprzez zapewnienie mieszkań socjalnych, dofinansowanie opału, a także działania mające na celu ich aktywizację oraz integrację społeczną. Za równie istotne uznali wspieranie rodzin z problemem alkoholowym, m.in. poprzez ograniczenie sprzedaży alkoholu oraz wspieranie rodzin wielodzietnych i niepełnych.

Analiza **sektora pozarządowego** w gminie pozwoliła stwierdzić, iż w 2011 roku obejmował on 15 organizacji. Samorząd gminy podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę zlecania organizacjom realizacji zadań własnych gminy, wsparcia lokalowego organizacji oraz doradztwa i konsultacji. W gminie było także 7 parafii Kościoła rzymskokatolickiego.

Dokonana z udziałem przedstawicieli samorządu gminy **analiza SWOT** umożliwiła identyfikację mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją, pomagając jednocześnie usystematyzować zgromadzoną dotychczas wiedzę.

Uzyskane wyniki diagnozy problemów społecznych posłużyły, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, do opracowania założeń polityki społecznej gminy Jeleśnia na lata 2013-2017. Zostały one przedstawione w części programowej strategii i zawierają działania, które powinny przyczynić się do zminimalizowania problemów

społecznych tak występujących w gminie obecnie, jak i w najbliższych latach. Działania te zostały wyznaczone w następujących obszarach:

- 1. Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom** poprzez:
 - wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy,
 - zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego,
 - pomoc zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.
- 2. Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży** poprzez:
 - wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania,
 - wsparcie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie,
 - pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju,
 - zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.
- 3. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym** poprzez:
 - usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki,
 - ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych.
- 4. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego** poprzez:
 - przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich,
 - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.
- 5. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego** poprzez:
 - doskonalenie kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej,
 - wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jeleśnia na lata 2013-2017, jest następująca:

<p>Stwarzanie mieszkańcom gminy Jeleśnia możliwości rozwoju, zaspokajanie ich potrzeb oraz dążenie do integracji społecznej</p>
--

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Wśród tych ostatnich pogrubioną czcionką oznaczono te, które mają charakter priorytetowy.

Cel strategiczny 1.:

Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom.

Cele operacyjne:

1. Wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy.
2. Zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego.
3. Pomoc zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy (m.in. za pośrednictwem Internetu i prasy lokalnej), informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażu oraz organizacji robót publicznych, prac społecznie użytecznych, interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi.
3. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez GOPS.
4. Promowanie gminy w celu pozyskania inwestorów mogących utworzyć nowe miejsca pracy; przygotowywanie terenów pod działalność gospodarczą, oferowanie ulg podatkowych dla inwestorów.
5. Wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości, m.in. w branży turystycznej i agroturystycznej.
6. Wpływanie na dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy.
7. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi udzielającymi wsparcia osobom bezrobotnym.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Wsparcie osób ubogich pracą socjalną, w tym poprzez zawieranie kontraktów socjalnych.
2. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej (w tym w postaci posiłku) osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej, zapewnienie im dostępu do wsparcia specjalistycznego, w tym psychologicznego i prawnego.

3. Promowanie wśród zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego aktywnych postaw oraz samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej.
4. Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz ubogich; zorganizowanie punktu rzeczy niepotrzebnych i przekazywanie im osobom dotkniętym ubóstwem.
5. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Powiększenie zasobów mieszkań komunalnych i socjalnych w gminie.
7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz ubogich oraz z kościołem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami zagrożonymi i dotkniętymi bezdomnością.
2. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, zapewnienie im dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego, opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.
3. Zapewnienie osobom bezdomnym schronienia.
4. Tworzenie mieszkań socjalnych w gminie.
5. Kontynuowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób bezdomnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2013-2017.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminne Centrum Kształcenia w ramach Gminnego Centrum Informacji, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy w Żywcu, szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska spoza gminy, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie,
- liczba osób bezrobotnych i poszukujących pracy objętych różnymi formami wsparcia przez Powiatowy Urząd Pracy,
- liczba osób bezrobotnych, ubogich i bezdomnych objętych pracą socjalną oraz liczba osób objętych kontraktami socjalnymi,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia, ubóstwa i bezdomności,
- liczba nowych inwestorów,
- liczba nowych podmiotów gospodarczych,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów w zakresie aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba nowych mieszkań komunalnych i socjalnych,
- liczba opracowanych i realizowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie w noclegowniach i schroniskach dla bezdomnych.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- zwiększenia liczby osób zaktywizowanych,
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej,
- spadku liczby osób bezrobotnych,
- wzrostu liczby inwestorów i podmiotów gospodarczych.
- poprawy dostępności i jakości usług świadczonych osobom bezdomnym.

Cel strategiczny 2.:

Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania.
2. Wsparcie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
3. Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.
4. Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
2. Promowanie w gminie prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników GOPS-u i placówek oświatowych.
3. Zatrudnianie, w razie potrzeby, asystentów rodziny oraz ustanawianie rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń.
4. Udzielanie przez GOPS pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
5. Zapewnienie rodzinom oraz osobom samotnie wychowującym dzieci szerszego dostępu do poradnictwa specjalistycznego (w tym psychologiczno-pedagogicznego, prawnego, terapii rodzinnej), m.in. poprzez utworzenie w gminie punktu konsultacyjnego.
6. Utworzenie grupy wsparcia dla samotnych rodziców.
7. Opracowanie i realizacja programu wspierania rodziny.
8. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowo-wychowawczych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, policji, organizacji pozarządowych i kościoła.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Zapewnienie osobom uzależnionym od alkoholu i narkotyków dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej.
2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie szerszego dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.
4. Podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie Punktu Konsultacyjnego.
5. Dalsze funkcjonowanie grupy wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień.
6. Prowadzenie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
7. Kontynuowanie działalności zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
8. Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
9. Zapewnienie, w razie potrzeby, osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
10. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Podnoszenie jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich i pedagogów szkolnych oraz doposażenie szkół w niezbędny sprzęt i programy nauczania.
2. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, m.in. poprzez prowadzenie zajęć wyrównawczych.
3. Tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (świetlice, kluby).
4. Opracowywanie i realizowanie programów edukacyjnych i profilaktycznych służących przeciwdziałaniu i zapobieganiu problemom dzieci i młodzieży i ich rodzin.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy; rozwijanie infrastruktury umożliwiającej dzieciom i młodzieży spędzanie czasu wolnego i zwiększenie jej bezpłatnej dostępności, organizowanie wypoczynku.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii.

3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.

Szczegółowe działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień zawiera gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2013-2017.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, placówki przedszkolne, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne i jednostki sportowo-rekreacyjne, w tym Gminny Ośrodek Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna z filiami.

Partnerzy w realizacji działań:

Szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Żywcu, ośrodki leczenia uzależnień, np. Ośrodek Leczenia Uzależnień w Żywcu i Ośrodek Przeciwdziałania Problemom Alkoholowym w Bielsku-Białej, specjaliści, placówki służby zdrowia, ośrodki wsparcia, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, kościół i społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba asystentów rodziny,

- liczba rodzin wspierających,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym oraz liczba porad,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej i edukacyjnej,
- liczba osób objętych pomocą w ramach punktu konsultacyjnego,
- liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba osób przebywających w ośrodkach wsparcia,
- liczba nauczycieli i pedagogów szkolnych doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe,
- liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego oraz liczba dzieci i młodzieży objętych w ich ramach opieką,
- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- poszerzenia wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla rodzin,
- podniesienia jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych,
- zwiększenia szans edukacyjnych dla dzieci mających problemy w nauce,
- zróżnicowania form spędzania czasu wolnego oraz wzrostu liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- zmniejszenia skali przemocy w rodzinie,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz zdrowego trybu życia,
- zwiększenia dostępności opieki zdrowotnej.

Cel strategiczny 3.:

Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
2. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i niepełnosprawnym.
3. Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
4. Organizowanie w gminie specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
5. Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym poprzez organizowanie cyklicznych imprez, spotkań integracyjnych, wycieczek, utworzenie klubu seniora.
6. Przeciwdziałanie izolacji osób niepełnosprawnych, m.in. poprzez podejmowanie inicjatyw umożliwiających ich integrację z pełnosprawnymi mieszkańcami gminy.
7. Zwiększenie dostępu osób starszych i niepełnosprawnych do informacji o możliwych formach wsparcia.
8. Podejmowanie współpracy z PCPR-em, PUP-em i PFRON-em w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy:
 - likwidacji barier,
 - zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego,
 - przekazywaniu informacji z PUP-u o ofertach zatrudnienia dla osób niepełnosprawnych,
 - zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych oraz z kościołem.

10. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2013-2017.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy i Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Żywcu, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Środowiskowy Dom Samopomocy w Pewli Wielkiej, placówki służby zdrowia, pracodawcy, organizacje pozarządowe, w tym Fundacja Pomocy Dzieciom w Żywcu, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,
- liczba osób objętych wsparciem w ramach klubu seniora,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych,
- liczba osób korzystających z usług rehabilitacyjnych,
- liczba nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,

- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- liczba wolontariuszy.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- zwiększenia udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym,
- podniesienia jakości świadczonych usług,
- podniesienia jakości funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania.

Cel strategiczny 4.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację przedstawicieli Policji.
2. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).
3. Patrowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie.
4. Podejmowanie przez jednostki gminy i jej mieszkańców współpracy z instytucjami o zasięgu ponadgminnym, policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. remont dróg gminnych, budowę przydrożnych chodników i oświetlenia, organizację dowozu dzieci i młodzieży do szkół.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2013-2017.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki przedszkolne, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji działań:

Szkoły ponadgimnazjalne w powiecie, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze,
- stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- spadku przestępczości, w tym wśród nieletnich,
- poszerzenia wiedzy uczniów w zakresie przestępczości i jej skutków,
- zwiększenia bezpieczeństwa na drodze.

Cel strategiczny 5.:

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

1. Doskonalenie kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Zwiększenie liczby pracowników socjalnych do poziomu zgodnego z zapisami ustawy o pomocy społecznej.
2. Doskonalenie kadr pomocy społecznej w gminie.
3. Wdrażanie, w miarę potrzeby, nowych instrumentów i usług służących podniesieniu jakości świadczonej pomocy.
4. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
5. Zapewnienie mieszkańcom szerszego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. przez zamieszczanie informacji dotyczących funkcjonowania pomocy społecznej np. na stronie internetowej Urzędu Gminy, rozpowszechnianie ulotek informacyjnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Inicjowanie w gminie działalności nowych organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej.
2. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego (także o zasięgu ponadgminnym).
3. Wspieranie lokalowe organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.
4. Zachęcanie mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych.
5. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Szczegółowe działania w zakresie współpracy samorządu gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego zawiera Program współpracy Gminy Jeleśnia z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2013-2017.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.

Partnerzy w realizacji działań:

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Katowicach, organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba pracowników socjalnych,
- liczba szkoleń, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba nowo powstałych jednostek pomocy społecznej,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych,
- liczba inicjatyw społecznych,
- liczba wolontariuszy.

Prognoza zmian:

Podjęcie działań powinno przyczynić się m.in. do:

- profesjonalizacji kadry pomocy społecznej,

- zwiększenia jakości świadczonych usług,
- uaktywnienia mieszkańców w zakresie inicjatyw społecznych.

Tabela 38. Ramy finansowe działań przewidzianych do realizacji w ramach strategii

Szacuje się, iż w latach 2013-2017 na działania związane z pomocą społeczną tylko w ramach budżetu GOPS-u w Jeleśni przeznaczone zostaną środki finansowe przedstawione w poniższej tabeli.

lata	2013	2014	2015	2016	2017
szacowane wydatki (w zł)	4.860.000	4.900.000	4.940.000	4.980.000	5.020.000

2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jeleśnia na lata 2013-2017 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni. Działania te będą podejmowane przez wskazane powyżej podmioty zgodnie ze szczegółowym harmonogramem, ujętym w opracowywanych corocznie planach działań.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez zespół oceniający strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Zespół oceniający zostanie powołany zarządzeniem Wójta Gminy, a w jego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji.

Zespół oceniający strategię będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych raz na rok, a następnie przygotowuje raport monitoringowy. Zawartą w nim ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie przekaże Wójtowi Gminy i Radzie Gminy, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. W przypadku części danych może zaistnieć potrzeba przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania lokalnych problemów społecznych podmiotach.

Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

3. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jeleśnia na lata 2013-2017 będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego będą posiadali zasoby finansowe bądź pozyskają środki finansowe z zewnątrz, które umożliwią jej realizację, w tym realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami. Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od ich charakteru.

3.1. PROGRAMY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jeleśnia na lata 2013-2017 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii,
- Program współpracy Gminy Jeleśnia z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

3.2. PROJEKTY

Prezentowane poniżej projekty powstały w trakcie prac nad strategią. Ich autorami są przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych działających w gminie w obszarze polityki społecznej. Projekty stanowią „bank pomysłów”, tzn. ich realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

Projekt 1. „Wspólnie znajdziemy pracę”

Wnioskodawca projektu

Urząd Gminy w Jeleśni.

Cel główny projektu

Ograniczenie skutków bezrobocia.

Cele szczegółowe

- przeciwdziałanie zjawisku dziedziczenia bezrobocia w rodzinie,
- tworzenie systemów wsparcia bezrobotnych w celu ich aktywizacji,
- wspieranie działań na rzecz poprawy sytuacji ekonomiczno-bytowej rodziny.

Miejsce realizacji projektu

Gmina Jeleśnia.

Beneficjenci projektu

Bezrobotni mieszkańcy gminy Jeleśnia.

Partnerzy w realizacji projektu

- instytucje rządowe, samorządowe,
- organizacje pozarządowe,
- przedsiębiorcy.

Czas realizacji projektu

Lata 2014-2020.

Projekt 2. „Warsztaty zdobnictwa bibułkowego dla dzieci i młodzieży”

Wnioskodawca projektu

Gminny Ośrodek Kultury w Jeleśni.

Cel główny projektu

Kultywowanie dominującej na terenie gminy dziedziny sztuki ludowej.

Cel szczegółowy

Przekazanie młodemu pokoleniu tradycji zdobnictwa bibułkowego przez najstarsze pokolenie.

Miejsce realizacji projektu

10 placówek szkolnych na terenie gminy Jeleśnia.

Beneficjenci projektu

Dzieci i młodzież z 10 placówek szkolnych (ok. 200 osób).

Partnerzy w realizacji projektu

10 szkół z terenu gminy Jeleśnia.

Czas realizacji projektu

Czerwiec – listopad 2013 r.

Projekt 3. „Warsztaty kulinarne”

Wnioskodawca projektu

Stowarzyszenie Kół Gospodyń Wiejskich Gminy Jeleśnia.

Cel główny projektu

- kultywowanie tradycji kulinarnych regionu,
- podniesienie kwalifikacji osób bezrobotnych.

Cel szczegółowy

Wykorzystanie nabytych umiejętności przy zatrudnieniu w pensjonatach i domach czasowych.

Miejsce realizacji projektu

Stołówki szkolne.

Beneficjenci projektu

Bezrobotne mieszkanki gminy Jeleśnia.

Partnerzy w realizacji projektu

Szkoły udostępniające stołówki.

Czas realizacji projektu

Wrzesień – listopad 2013 r.

Projekt 4. „Świetlica środowiskowa w Pewli Wielkiej”

Wnioskodawca projektu

OSP w Pewli Wielkiej.

Cel główny projektu

Działalność edukacyjna, kulturalna, sportowa.

Cele szczegółowe

- aktywizacja społeczności terenów wiejskich,
- krzewienie kultury, kultury fizycznej,
- e-learning.

Miejsce realizacji projektu

Remiza OSP w Pewli Wielkiej, ul. Suska 55.

Beneficjenci projektu

- mieszkańcy sołectwa Pewel Wielka,
- mieszkańcy gminy Jeleśnia.

Partnerzy w realizacji projektu

Ochotnicza Straż Pożarna.

Projekt 5. „Szkolenie dzieci i młodzieży”

Wnioskodawca projektu

Ludowy Klub Sportowy KORBIELÓW, Korbielów, ul. Beskidzka 66.

Cel główny projektu

Zapewnienie dzieciom i młodzieży organizacji czasu wolnego poprzez udział w zajęciach sportowych, dzięki czemu będą dowartościowane i bardziej samodzielne.

Cele szczegółowe

- organizacja treningów,
- organizacja wyjazdów na widowiska sportowe,
- rozgrywanie meczów,
- budowa boiska sportowego,
- kształtowanie właściwych postaw wśród młodych ludzi,
- integracja społeczności.

Miejsce realizacji projektu

Korbielów, ul. Beskidzka 66.

Beneficjenci projektu

- dzieci i młodzież ucząca się oraz osoby chętne do wzięcia udziału w projekcie, głównie z terenu Korbielowa oraz sąsiednich miejscowości,
- pośrednio cała społeczność z tego terenu.

Partnerzy w realizacji projektu

- Urząd Gminy w Jeleśni,
- „Żywiec Zdrój”.

Czas realizacji projektu

Luty – grudzień 2013 r.

Projekt 6. „Leszcz 2013”

Wnioskodawca projektu

Ekologiczne Towarzystwo Wędkarskie „Pilsko”, Jeleśnia, ul. Rieczna 24.

Cel główny projektu

Propagowanie wśród dzieci i młodzieży zachowań proekologicznych oraz sportowych w zakresie sztuki wędkarskiej poprzez aktywne spędzanie wolnego czasu w takiej formie.

Cele szczegółowe

- szkolenie młodzieży z zakresu ekologii oraz wędkarstwa,
- przeprowadzenie warsztatów muchowych oraz szkolenia nad wodą.

Miejsce realizacji projektu

Jeleśnia – tereny nadrzeczne, Szkoła nr 2 w Jeleśni.

Beneficjenci projektu

Dzieci i młodzież z terenu gminy Jeleśnia.

Partnerzy w realizacji projektu

Gmina Jeleśnia.

Czas realizacji projektu

Od 15 marca do 30 listopada 2013 r.

Projekt 7. „Wełna i drewno – sztuka ludowa w rzemiośle” (w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet 9. „Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionie” 9.5 Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich)

Wnioskodawca projektu

Beskidzkie Stowarzyszenie Produkcji Ekologicznej i Turystyki BEST PROEKO, Jeleśnia, ul. Babiogórska 72.

Cel główny projektu

Poszerzenie kwalifikacji oraz nabycie umiejętności ułatwiających działalność na rynku pracy.

Cele szczegółowe

- przeszkolenie 6 mężczyzn i 12 kobiet z obróbki wełny i drewna,
- przeprowadzenie warsztatów w celu nabycia umiejętności.

Miejsce realizacji projektu

Klubokawiarnia Chaupa w Koszarawie.

Beneficjenci projektu

Osoby z terenu gmin Jeleśnia i Koszarawa: 18 osób, w tym 6 bezrobotnych, 5 czasowo nieaktywnych zawodowo i 7 pracujących, które na zakończenie kursu przeprowadzą warsztat dla mieszkańców gmin.

Partnerzy w realizacji projektu

Twórcy rękodzieła ludowego, Spółdzielnia „Gazdowie” z Koniakowa, „Pawie Oczko” z Bielska Białej”.

Czas realizacji projektu

Styczeń – kwiecień 2013 r.

Projekt 8. „Biwak szkoleniowy”

Wnioskodawca projektu

Gminna Biblioteka Publiczna, Jeleśnia, ul. Plebańska 1.

Cel główny projektu

Pokazanie młodym ludziom, że można się dobrze w życiu bawić bez „wspomagania” alkoholem, papierosami, narkotykami i dopalaczami.

Cele szczegółowe

- integracja młodzieży, wzrost poziomu wiedzy o bezpieczeństwie i ratownictwie oraz działania w sytuacji zagrożenia w trakcie wykonywania precyzyjnych zadań w terenie.
- promocja czytelnictwa oraz lansowanie innych pożądanых społecznie zachowań.

Miejsce realizacji projektu

Lokalizacja obozowiska stosunkowo blisko biblioteki (teren, las, rzeka itp.).

Beneficjenci projektu

Młodzież w wieku 13-17 lat.

Partnerzy w realizacji projektu

Biwak prowadzony jest przez autora książek przygodowo-sensacyjnych, dziennikarza reportażysty Krzysztofa Petka.

Czas realizacji projektu

Początek wakacji (dwa dni).

Projekt 9. „Muzyka i taniec łagodzi obyczaje”

Wnioskodawca projektu

Zespół Szkół nr 1 w Jeleśni.

Cel główny projektu

Rozwijanie zainteresowań taneczno-muzycznych.

Cele szczegółowe

- uświadomienie obecności muzyki i tańca w życiu człowieka, każdej kultury, każdej grupy społecznej i każdego okresu historycznego,
- rozbudzenie i zachęcenie uczniów do samodzielnego uczestnictwa w kulturze muzyczno-tanecznej,
- rozbudzenie potrzeby obcowania z muzyką i tańcem.

Miejsce realizacji projektu

Zespół Szkół nr 1 w Jeleśni.

Beneficjenci projektu

Uczniowie Szkoły Podstawowej i Gimnazjum funkcjonujących w ramach Zespołu Szkół nr 1 w Jeleśni.

Partnerzy w realizacji projektu

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni,
- Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jeleśni.

Czas realizacji projektu

Rok szkolny 2013/2014 (wrzesień 2013 r. – czerwiec 2014 r.).

Projekt 10. „Warsztaty teatralne”

Wnioskodawca projektu

Zespół Szkół nr 2 w Jeleśni.

Cel główny projektu

Upowszechnienie działalności artystycznej w ośrodkach oddalonych od centrów kultury.

Cele szczegółowe

- praca nad sobą i techniką aktorską,
- rozwijanie kreatywności i wyobraźni,
- rozwijanie ciała i ruchu,
- rozwijanie głosu.

Miejsce realizacji projektu

Zespół Szkół nr 2 w Jeleśni.

Beneficjenci projektu

Uczniowie i młodzież.

Partnerzy w realizacji projektu

- twórcy teatralni,
- aktorzy,
- instruktorzy.

Projekt 11. „Kino, teatr, czyli bliżej kultury”

Wnioskodawca projektu

Szkoła Podstawowa nr 1 w Pewli Wielkiej.

Cel główny projektu

Propagowanie kultury w środowisku wiejskim poprzez umożliwienie uczniom bezpośredniego kontaktu z teatrem i wartościowym filmem.

Cele szczegółowe

Zapoznanie uczniów z wartościowymi produkcjami filmowymi lub teatralnymi w postaci wyjazdów do kina lub teatru raz w miesiącu.

Miejsce realizacji projektu

Wyjazdy do Teatru Polskiego w Bielsku-Białej lub Kinopleksu w Bielsku-Białej.

Beneficjenci projektu

Uczniowie od oddziału „0” do VI klasy.

Partnerzy w realizacji projektu

- Urząd Gminy w Jeleśni,
- Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jeleśni,
- Parafia w Pewli Wielkiej.

Czas realizacji projektu

Od września do czerwca (10 miesięcy), w trakcie trwania roku szkolnego.

Projekt 12. „Warsztaty folklorystyczne dla dzieci i młodzieży z gminy Jeleśnia”

Wnioskodawca projektu

Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne ROMANKA w Sopotni Małej.

Cel główny projektu

- pielęgnowanie rodzimej tradycji i folkloru,
- stworzenie alternatywnych form spędzania czasu dla młodzieży.

Cele szczegółowe

- podtrzymywanie folkloru sopociańskiego,
- przeciwdziałanie patologiom społecznym: alkoholizmowi i narkomanii poprzez zaproponowanie zajęć dla młodzieży.

Miejsce realizacji projektu

Stara Strażnica Sopotnia Mała.

Występy zgodnie z kalendarzem imprez – teren gminy Jeleśnia, powiat żywiecki.

Beneficjenci projektu

Młodzież z Sopotni Małej, Sopotni Wielkiej oraz całej gminy Jeleśnia.

Partnerzy w realizacji projektu

Gminny Ośrodek Kultury w Jeleśni.

Czas realizacji projektu

Styczeń – listopad.

Projekt 13. „Udział w międzyszkolnym konkursie o tematyce profilaktycznej” (plastyczny, teatralny, sprawdzian wiedzy)

Wnioskodawca projektu

Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jeleśni.

Cel główny projektu

- propagowanie zachowań asertywnych wśród dzieci i młodzieży,
- promocja zdrowego stylu życia, trzeźwości,
- przeciwdziałanie przemocy i agresji, nikotynizmowi oraz narkomanii.

Miejsce realizacji projektu

Gminny Ośrodek Kultury w Jeleśni.

Beneficjenci projektu

Wszyscy uczniowie (szkoła podstawowa, gimnazjum).

Partnerzy w realizacji projektu

- Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jeleśni,
- Wójt Gminy Jeleśnia,
- Nadleśnictwo Jeleśnia,
- Gminny Ośrodek Kultury w Jeleśni.

Czas realizacji projektu

Luty 2013 r. – konkurs plastyczny.

Kwiecień 2013 r. – sprawdzian wiedzy.

Czerwiec 2013 r. – konkurs teatralny.

Projekt 14. „Warsztaty nauki gry na instrumentach ludowych”

Wnioskodawca projektu

Gminny Ośrodek Kultury w Jeleśni.

Cel główny projektu

- nauka gry na tradycyjnych instrumentach góralskich,
- pielęgnowanie folkloru.

Cele szczegółowe

- stworzenie alternatywnych form spędzania czasu dla młodzieży,
- podniesienie umiejętności młodzieży,
- wykorzystywanie zdobytych umiejętności w kapelach góralskich.

Miejsce realizacji projektu

- Gminny Ośrodek Kultury w Jeleśni.
- Szkoła Podstawowa nr 1 w Jeleśni.

Beneficjenci projektu

Młodzież szkolna z terenu gminy Jeleśnia.

Partnerzy w realizacji projektu

Fundacja Braci Golców.

Czas realizacji projektu

Styczeń – grudzień 2013 r.

Projekt 15. „Żywieckim szlakiem”

Wnioskodawca projektu

Zespół Szkół nr 4 w Sopotni Wielkiej.

Cel główny projektu

Umożliwienie młodzieży „pozytywnego” spędzania czasu wolnego.

Cele szczegółowe

- poznawanie walorów turystycznych powiatu i gminy,
- rozwijanie pasji turystycznych,
- pozytywne spędzanie czasu wolnego przez młodzież.

Miejsce realizacji projektu

- szlaki turystyczne powiatu żywieckiego,
- Zespół Szkół nr 4 w Sopotni Wielkiej.

Beneficjenci projektu

Młodzież gimnazjalna z terenu Sopotni Wielkiej, społeczność lokalna Sopotni Wielkiej.

Partnerzy w realizacji projektu

- Zespół Szkół nr 4 w Sopotni Wielkiej,
- Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, Oddział w Żywcu.

Czas realizacji projektu

Kwiecień – grudzień 2013 r.

Projekt 16. „Amatorska Liga Piłki Siatkowej”

Wnioskodawca projektu

Zespół Szkół nr 4 w Sopotni Wielkiej.

Cel główny projektu

Propagowanie zdrowego stylu życia.

Cele szczegółowe

- rozwijanie pasji i zainteresowania sportem,
- zagospodarowanie czasu wolnego.

Miejsce realizacji projektu

Zespół Szkół w Przyborowie.

Beneficjenci projektu

Młodzież z terenu gminy Jeleśnia.

Partnerzy w realizacji projektu

- pozostałe placówki oświatowe gminy,
- kluby sportowe z terenu gminy.

Czas realizacji projektu

Styczeń – czerwiec 2013 r.

Projekt 17. „Bawimy się w teatr”

Wnioskodawca projektu

Zespół Szkół nr 6 w Sopotni Małej.

Cel główny projektu

Rozwijanie zainteresowań i zdolności uczniów, współdziałanie w grupie, zaspokajanie potrzeby uznania i poczucia własnej wartości, rozwój kulturalny.

Cele szczegółowe

- rozwijanie wyobraźni i wrażliwości emocjonalnej dzieci,
- wzbogacanie słownictwa, kształcenie poprawnej wymowy,
- nabywanie umiejętności poruszania się i mówienia na scenie,
- zdobywanie wiedzy,
- pokonywanie nieśmiałości i wyzbycie się kompleksów,
- zagospodarowanie czasu wolnego.

Miejsce realizacji projektu

Zespół Szkół nr 6 w Sopotni Małej.

Beneficjenci projektu

Uczniowie Zespołu Szkół nr 6 w Sopotni Małej, Szkoła Podstawowa nr 6 i Gimnazjum nr 6.

Partnerzy w realizacji projektu

- Urząd Gminy,
- Gminny Ośrodek Kultury w Jeleśni,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni,
- współpraca z Teatrem Banialuka w Bielsku Białej oraz z Teatrem Polskim w Bielsku Białej i MCK Żywiec.

Czas realizacji projektu

Maj 2013 r. – czerwiec 2016 r.

Projekt 18. „Aktywnie znaczy ciekawie”

Wnioskodawca projektu

Zespół Szkół nr 5 w Korbielowie.

Cel główny projektu

Wyrównanie szans edukacyjnych uczniów poprzez udział w dodatkowych zajęciach związanych z aktywnością ruchową: zajęcia taneczne i gimnastyka korekcyjna z elementami tańca.

Cele szczegółowe

- zmniejszenie dysproporcji w osiągnięciach edukacyjnych oraz podniesienie poziomu sprawności fizycznej i umiejętności wśród uczniów,
- kształtowanie nawyku aktywnego spędzania wolnego czasu,
- wzrost sprawności fizycznej uczniów,
- zmniejszenie poziomu agresji oraz patologii wśród uczniów,
- podniesienie samooceny i wiary we własne możliwości.

Miejsce realizacji projektu

Zespół Szkół nr 5 w Korbielowie.

Beneficjenci projektu

Uczniowie Zespołu Szkół nr 5 w Korbielowie.

Czas realizacji projektu

Dwa semestry.

Projekt 19. „Aktywnie znaczy ciekawie”

Wnioskodawca projektu

Szkoła Podstawowa w Mutnem.

Cel główny projektu

Wyrównanie szans edukacyjnych uczniów poprzez udział w dodatkowych zajęciach zwiększających aktywność ruchową: zajęcia taneczne i gimnastyka korekcyjna z elementami tańca.

Cele szczegółowe

- zmniejszenie dysproporcji w osiągnięciach edukacyjnych oraz podniesienie poziomu sprawności fizycznej i umiejętności wśród uczniów,
- kształtowanie nawyku aktywnego spędzania czasu wolnego,

- wzrost sprawności fizycznej uczniów,
- zmniejszenie poziomu agresji oraz patologii wśród uczniów,
- podniesienie samooceny i wiary we własne możliwości.

Miejsce realizacji projektu

Szkoła Podstawowa w Mutnem.

Beneficjenci projektu

Uczniowie Szkoły Podstawowej w Mutnem.

Czas realizacji projektu

Dwa semestry.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jeleśnia na lata 2013-2017 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagramy:

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii	s. 5
--	------

Tabele:

Tabela 1. Infrastruktura techniczna w gminie w 2011 roku	s. 16
Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2009-2011	s. 18
Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2009-2011	s. 18
Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2009-2011	s. 18
Tabela 5. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki w 2010 roku	s. 20
Tabela 6. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2009-2011	s. 21
Tabela 7. Podmioty gospodarcze w gminie w poszczególnych sekcjach Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) na koniec 2011 roku	s. 22
Tabela 8. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na koniec lat 2009-2011	s. 23
Tabela 9. Stopa bezrobocia w powiecie, w województwie i w kraju na koniec lat 2009-2011	s. 23
Tabela 10. Bezrobotni w gminie na koniec 2011 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia	s. 24
Tabela 11. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2009-2011	s. 25
Tabela 12. Zasoby mieszkaniowe gminy w latach 2009-2011	s. 26
Tabela 13. Nowo oddane mieszkania i budynki niemieszkalne w gminie w latach 2009-2011	s. 26
Tabela 14. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2011/2012	s. 28
Tabela 16. Placówki kulturalne w gminie w 2011 roku	s. 30
Tabela 17. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy	s. 35
Tabela 18. Niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej w gminie w 2011 roku	s. 38
Tabela 19. Schorzenia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat z gminy w 2011 roku	s. 38
Tabela 20. Schorzenia ludności gminy w wieku 19 lat i więcej w 2011 roku	s. 39
Tabela 21. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2011 roku	s. 40
Tabela 22. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2011 roku	s. 42

Tabela 23. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2011 roku ..	s. 42
Tabela 24. Środki finansowe wydatkowane przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2009-2011 ..	s. 44
Tabela 25. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2009-2011 ..	s. 44
Tabela 26. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2009-2011 ..	s. 45
Tabela 27. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2009-2011 ..	s. 46
Tabela 28. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2009-2011 ..	s. 48
Tabela 29. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2009-2011 ..	s. 49
Tabela 30. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku ..	s. 51
Tabela 31. Osoby niepełnosprawne w wieku 13 lat i więcej w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku ..	s. 51
Tabela 32. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku .	s. 52
Tabela 33. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych ..	s. 53
Tabela 34. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2009-2011 ..	s. 54
Tabela 35. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKPirPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie w latach 2009-2011 ..	s. 54
Tabela 36. Organizacje pozarządowe w gminie w 2011 roku ..	s. 65
Tabela 37. Parafie Kościoła rzymskokatolickiego w gminie w 2011 roku ..	s. 66
Tabela 38. Ramy finansowe działań przewidzianych do realizacji w ramach strategii ..	s. 96

Wykresy:

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy ..	s. 58
Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w gminie ..	s. 59
Wykres 3. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca ..	s. 60
Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie? ..	s. 61
Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie? ..	s. 62
Wykres 6. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie? ..	s. 62

Wykres 7. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?.....s.	63
Wykres 8. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?.....s.	64